

V TOMTO ČÍSLE NÁJDETE

Vianočné sudoku (P. Hrabovecký)	3
Zo seminárneho života (J. Kovaľ, M. Poremba)	4
Kvalitne zvestovať posolstvo spásy (F. Barna)	6
To sú tí, ktorí prichádzajú (M. Mišek)	10
Kristov kňaz (S. Engel)	13
Velehrad 2006 (A. Mercsák)	15
...videli dieťa a uverili, že je to Boh (L. Miškovič, P. Hrabovecký)	16
Vianoce na Šariši (L. Jeremiáš)	20
Očiam nie vždy viditeľné (L. Miškovič)	22
Islam:	25-33
Toto je viera naša, toto je viera Cirkvi (D. Ondrej)	26

Kresťanstvo v moslimských krajinách (S. Engel)	28
Potrebuje veľú otvorenosť, úprimnosť a pravdivosť (Mons. S. Stolarík)	31
Návraty	34
Kristus uprostred (D. Ondrej)	39
Počúvaj, syn môj... (1. časť) (P. Hrabovecký)	41
Neporušené srdce (V. Štefanič)	44
Choďte do celého sveta a hlásajte evanjelium (M. Štieber, M. Gaľa)	46
Kántry- modlitba chvály za dielo stvorenia (R. Matisovský)	48
Kto si, diakon? (M. Jurč)	50
Cestou ku Kristovi (F. Telvák)	52
Na voľný čas (alebo cez prednášky :-))	53
Výroky otcov	54

BOROMEO (www.kske.sk/boromeo) - Šéfredaktor: Pavol Hrabovecký - Zástupca šéfredaktora: Ľubo Miškovič - Redakčná rada: František Barna, Slavomír Engel, Ladislav Jeremiáš, Ján Kovaľ, Roman Matisovský, Matúš Mišek, Dalibor Ondrej - Grafická úprava: Matúš Imrich - Vydáva: Kňazský seminár sv. Karola Boromejského - Adresa: Hlavná 91, 042 03 Košice - E-mail: boromeo@ktfke.sk - Vychádza dvakrát do roka - Tlač: Vydavateľstvo Michala Vaška, Námestie Kráľovnej Pokoja 3, 080 01 Prešov - Predná obálka: Podpísanie dokumentov Synody Košickej arcidiecézy (Foto: Pavol Hrabovecký) - Zadná obálka: Ilustračné foto Stanislava Vintera

VIANOČNÉ SUDOKU

Romantika cez prázdniny. vianoce.
Biely sneh a sánkovačka. vianoce.
Stromček a darčeky. vianoce.

Stres a hádky. vianoce.
Nepokoje vo svete. vianoce.
Zamrznutý na ulici. vianoce.

Slovo slov na zemi. Vianoce.
Kráľ kráľov pri Tebe. Vianoce.
Pokoj ľudí dobrej vôle. Vianoce.

V každom riadku iný deň,
V každom stĺpci iný rok,
V každom štvorci udalosť.

Riešenie len jedno je:
dieťa Ježiš v Betleme.

PAVOL HRABOVECKÝ

ZO SEMINÁRNEHO ŽIVOTA

17.09.2006 - Hovorí sa, že nič neuteká rýchlejšie ako prázdniny pre študentov. Aj dlhé tri mesiace prázdnin ubehli ako voda a pre nás bohoslovcov sa opäť otvárajú brány seminára. Oddýchnutí a plní zážitkov z prázdnin sa tešíme na všetko, čo nám nový školský rok prinesie.

30.09.2006 - V našom seminárnom kostole sa koná slávnostné Veni Sancte, na ktorom otec biskup Mons. Stanislav Stolárik oficiálne otvára nový školský rok. Po sv. omši v aule Teologickej fakulty rektor univerzity Boris Banáry predniesol slávnostný prejav otvorenia akademického roka. Zároveň udelil ocenenie – Veľkú medailu Katolíckej univerzity – Mons. Antonovi Harčarovi za celoživotné zveľaďovanie kresťanskej kultúry a reštaurátorky Márii Spoločníckovej za celoživotné dielo v oblasti reštaurácie umeleckých diel kresťanského charakteru (o Mons. Antonovi Harčarovi sa viac dočítate na strane 13-14).

01.10.2006 - Naše kroky smerujú do malej dedinky Obišovce, kde sa koná celodiecážna púť spojená s púťou nás bohoslovcov. Slávnostnú sv. omšu celebroidal apoštolský nuncius na Slovensku Mons. Henryk Jozef Nowacki. ►

03. - 08.10.2006 - Začínajú sa dni, na ktoré sa teší každý bohoslovec. Dni prežité s Bohom v tichu a v modlitbe, v krásnom

prostredí Mníchovského Potoka pri Bardejove. Hovorím o duchovných cvičeniach, ktorými nás sprevádzal skutočný odborník v tejto oblasti, páter Vojtech Cyril Kodet OCarm. Témou týchto exercícií bol *Život Ježišovo učeníka*.

23.10.2006 - Naše hladné krky každý deň nasycujú sestričky z Kongregácie Božského Vykupiteľa. V tento deň majú slávnosť, oslavujú svojho patróna. My bohoslovci im predovšetkým ďakujeme za ich obetavú prácu a prajeme veľa síl do ich ďalšej služby.

24.10.2006 - O tom, že aj bohoslovci majú športového ducha, svedčí ich každoročná účasť na futbalovom turnaji o putovný pohár bohoslovcov kňazských seminárov z Košíc, Prešova a Spišskej Kapituly. Aj v dnešný deň nás na horúcej prešovskej pôde čakala neľahká úloha obhájiť víťazstvá z predchádzajúcich rokov. Po kolektívno-bojovnom výkone celého mužstva

sme sa po tretíkrát tešili z víťazstva a putovný pohár tak ostáva v rukách našich bohoslovcov. Ako sme hrali: Prešov - Spiš. Kapitula 10:6, Košice - Spiš. Kapitula 8:2, Prešov - Košice 5:5.

30.10.2006 - Veľký to deň pre našich bratov štvrtákov. Už na rannej sv. omši sú oblečení do reverend, čerstvo požehnaných otcom biskupom. Nuž, bratia, teraz vyzeráte ako „skutoční“ bohoslovci.

04.11.2006 - Slávime sviatok nášho patróna sv. Karola Boromejského. Odpustová slávnosť sa začala sv. omšou, ktorú celebroidal Mons. Bernard Bober a pokračovala akadémiou, ktorú si pripravili bratia tretiaci. Povzbudením pre nás bola aj prednáška nášho otca prefekta Daniela Boleša na tému *Karol Boromejský - hviezda Tridentského koncilu*.

10.-12.11.2006 - „*Kňazstvo sa začína a končí na vzťahu s Bohom*“, to je len jedna z veľkého množstva myšlienok, ktoré nám priniesla duchovná obnova. Pripravili ju pre nás sestry z Kongregácie Matiek Božieho Milosrdenstva, ktoré nám ponúkli svieži pohľad na našu snahu o svätosť.

▼ 25.11.2006 – Slávnosť sv. Ondreja, hlavného patróna Košickej arcidiecézy. V Dóme sv. Alžbety

sa konajú slávnostné diecézne rekolekcie, spojené s kandidatúrou našich bratov piatakov na prijatie posvätného rádu diakonátu a kňazstva. Zároveň je to aj významný deň pre našu diecéznu synodu, ktorá je ukončená podpísaním jej dokumentov (o synode sa viac dočítate na str. 6-9).

26.11.2006 - V Dome umenia v Košiciach sa koná 17. ročník Festivalu sakrálneho umenia. Vyvrcholením bol ekumenický koncert, na ktorom vystúpili zbory pôsobiace pri cirkvách a teologických fakultách východoslovenského regiónu. Naš seminár reprezentovala Schola Cantorum Cassoviensis, ktorá pod vedením Dr. Jána Veľbackého podala viac než dobrý výkon.

28.11.2006 – Každý z nás je šťastný, ak je prijatý do určitého spoločenstva. Aj naši prváci boli v tento deň prijatí do našej seminárnej partie, a to imatrikuláciou, ktorú pripravili bratia diakoni. Ďakujeme diakonom za vytvorenie pekného večera, plného smiechu a zábavy.

20.12.2006 – Prázdniny...

JÁN KOVAL, MATÚŠ POREMBA

FOTO: STANISLAV VINTER, PAVOL HRABOVECKÝ

KVALITNE ZVESTOVAŤ POSOLSTVO SPÁSY

UKONČENIE ARCIDIECÉZNEJ SYNODY

*Milosrdný a milujúci Bože,
daj nám odvahu pracovať na
obnove nás samých,
aby sme boli hodnovernými
svedkami Evanjelia,
svätosťou života pripravovali
príchod Tvojho kráľovstva,
ochotnou službou prinášali
zmierenie a nádej
a tak vytvárali svet jednoty a
spravodlivosti.
(z modlitby za synodu)*

Prípravná fáza

Synoda Košickej arcidiecézy bola slávnostne zvolaná 30. novembra 2002 na sviatok sv. Ondreja. V pastierskom liste vydanom pri tejto príležitosti otec arcibiskup pripomína výročie 200 rokov od založenia košického biskupstva, ktoré vo väčšej miere obracia našu pozornosť na prítomnosť i budúcnosť. Je teda potrebné zodpovedať na otázky: „Ako máme ešte účinnejšie a zrozumiteľnejšie

ohlasovať evanjelium? Je dostatočné naše svedectvo viery? Usilujeme sa o osobnú svätosť a nezabúdame na svätosť tých, ktorí žijú s nami? Máme my kresťania ducha ochoty, obetavosti a služby?“ Tieto i mnohé ďalšie otázky a problémy sa v priebehu prípravnej fázy synody začlenili do okruhu tém, ktoré boli počas synodálnych konzultácií preberané.

Od zvolania diecéznej synody do jej oficiálneho otvorenia sa konala prípravná fáza synody. Boli vytvorené štyri základné komisie, ktoré mali na zreteli povolanie byť cirkvou, povolanie k svedectvu, k svätosti a k službe. Diecézna konzultácia mala dve etapy. Prvá prebiehala v jednotlivých farnostiach formou farských synodálnych spoločenstiev. V tejto etape vznikali prvé odporúčania a návrhy. Druhou etapou boli stretnutia na úrovni dekanátov. Zúčastnili sa ich delegáti z každej farnosti. Problémy a výzvy, na ktoré poukázala činnosť farských

synodálnych spoločenstiev, boli na dekanátnych konzultáciách analyzované. Závery tejto etapy sú druhým potvrdeným ohlasom od ľudí a stali sa základom pre synodálne zasadania. Po poslednej dekanátnej konzultácii sa začalo aj so sumarizovaním dovtedajšej miery angažovanosti všetkých farností našej diecézy. Do farských synodálnych konzultácií sa zapojilo 70% farností arcidiecézy a do dekanátnych konzultácií až 95% farností. To hodnotili členovia prípravnej komisie ako veľký úspech. Najviac sa konzultovali témy o farnostiach, rodine a katolíckych školách.

Dvojročná práca na príprave synody vyústila do oficiálneho synodálneho dokumentu *Instrumentum Laboris*. Bol to pracovný dokument pre synodu so stanovenými otázkami, na ktoré sa synodálna diskusia sústredila a o ktorých rozhodovala. Tento dokument bol zostavený podľa tém, ktoré obsahovali správu o svojom význame vo

svetle náuky a disciplíny Cirkvi a výsledok predchádzajúcich konzultácií.

Priebeh synody

Samotná diecézna synoda sa po dvojročnej prípravnej fáze začala 27. novembra 2004. Po slávnostnej sv. omši v katedrále sa konalo zhromaždenie synody Košickej arcidiecézy v budove Teologickej fakulty. Vo svojom príhovore zhodnotil obdobie príprav na synodu pozostávajúce zo štúdia, katechetickej prípravy a z konzultácií generálny sekretár Mons. Juraj Kamas. Na zhromaždení boli vytvorené komisie a synodálni členovia

boli rozdelení do jednotlivých komisií. Podľa hovorcu synody Pavla Drába bolo toto rozdelenie pozoruhodné: „*Jednotlivci sa prihlásili tak, že v samotných komisiách sú zastúpení bratia a sestry laici aj kňazi.*“ Aktuálna synoda pozostávala z práce všetkých komisií. Pripravovala sa konkrétna forma návrhov a odporúčaní, ktoré mali vzniknúť zo synody. Výsledky činnosti jednotlivých synodálnych komisií boli v tejto fáze prezentované a rozoberané na plenárnych zasadnutiach. Na prvom z týchto zasadnutí bola formulovaná moderátorom tohto stretnutia - biskupom Bernardom Boberom základná otázka: „*Čím máme byť dnes, aby sme svedčili, že patríme Kristovi?*“ Odporúčania, ktoré sa zrodili počas týchto zasadnutí, hovorili o potrebe dynamickej evanjelizácie, o katolíckom školstve, o starostlivosti o duchovné povolania, o skva-

litnení permanentnej formácie, o príprave a slávení sviatostí kresťanskej iniciácie, príprave na manželstvo, o potrebe svätej omše pre rodiny a o starostlivosti o rodiny v zložitých situáciách.

Po troch plenárnych zasadnutiach nasledovala fáza, kedy jednotlivé komisie spracovávali celý materiál synody na svojich zasadaniach. Výsledkom bol materiál, ktorý sa už predložil na hlasovanie. Až po vytvorení záverečnej verzie dokumentu a aj hlasovaní o nej ako o dokumente, ktorý vychádza zo synody, bol tento dokument predložený košickému arcibiskupovi Alojzovi Tkáčovi.

Posledné, štvrté plenárne zasadanie diecéznej synody, sa uskutočnilo 5. septembra 2006. Medzi hlavné body programu patrilo predstavenie definitívneho znenia synodálnych dokumentov, tajné hlasovanie

o každom dokumente a odovzdanie dokumentov s odporúčaním diecéznemu biskupovi. V závere sa arcibiskup poďakoval všetkým členom synody za vykonanú prácu a pripomenul, že synodálne dokumenty sa budú v arcidiecéze preberať po ich podpísaní.

Ukončenie synody

Diecézna synoda bola ukončená 25. novembra v Dóme sv. Alžbety. Slávnostnú sv. omšu spojenú s podpísaním synodálnych dokumentov celebroval arcibiskup Mons. Alojz Tkáč. Okrem oboch košických pomocných biskupov na sv. omši koncelebroval aj rožňavský diecézny biskup Mons. Eduard Kojnok, prešovský eparcha Mons. Ján Babjak, spišský pomocný biskup Mons. Andrej Imrich a kňazi košickej diecézy. Na úvod sv. omše pozdravil všetkých prítomných košických pomocných biskup Bernard Bober: „*Toto je deň, ktorý učinil Pán, plesajme a radujme sa v ňom. Naozaj je to deň, ktorý zo svojej veľkej dob-*

rotivosti daroval našej Košickej arcidiecéze trojjediný Boh. Po dvoch rokoch intenzívnych prác synodálnej činnosti schádzame sa tu v košickej katedrále na jej úspešné zakončenie. Je to nielen veľký úspech celého diecézneho spoločenstva, ale je to aj naša spoločná radosť.“ Prítomnosť všetkých hostí, kňazov a veriacich laikov je podľa slov biskupa Bobera dôležitá, lebo tak sa radosť z ukončenia synody znásobuje.

„*Cirkev je na Slovensku slobodná, ale my nesmieme túto slobodu nevyužiť. Cirkvi sa ponúkajú možnosti ohlasovať evanjelium, ale my nesmieme zanedbať ani jednu príležitosť kvalitne zvestovať posolstvo spásy.*“ Takto v úvode homílie opísal otec arcibiskup úlohu Cirkvi na Slovensku. Poukázal na to, že výsledky synody v plnej miere nerozoberajú celý obsah života našej arcidiecézy, ale majú sa stať podnetom k štúdiu a následne aj k praktizovaniu Božích prikázaní a učenia Cirkvi. Keďže synoda bola zameraná

na naše povolanie k svedectvu, svätosti a službe, aj hlavná časť príhovoru bola venovaná týmto trom aspektom kresťanského života. „*Hrozí nebezpečenstvo liberalizmu, pozitivizmu, relativizmu. Je tu nebezpečenstvo zo strany siekt a nekresťanských náboženstiev,*“ podotkol otec arcibiskup. Aby sa odstránila neznalosť právd viery, je potrebná kvalitná katechéza. Cirkev má aj úlohu posväcovať, a preto sú človeku dané sviatosti. V súvislosti s nimi otec arcibiskup pripomenul: „*Sväté veci nech sa sväto vysluhujú.*“ Spravovanie je tiež úlohou všetkých veriacich. „*Je potešujúce, že v našich obciach a mestách je ochota ku vzájomnej spolupráci medzi občianskymi a cirkevnými inštitúciami,*“ vyjadril sa otec arcibiskup k téme spravovania. Kňaz má vo vzťahu s veriacimi „*byť k dispozícii, dávať na vedomie: „Som medzi vami a s vami.*“

V závere sv. omše bol prečítaný dekrét o ukončení synody Košickej arcidiecézy. Počas spevu slávnostného Te Deum otec arcibiskup podpísal synodálne dokumenty.

Synoda Košickej arcidiecézy sa teda skončila. Jednotlivé dokumenty majú pomôcť všetkým veriacim arcidiecézneho spoločenstva k vernejšiemu životu podľa zjavenej pravdy. Nech Trojjediný Boh, ktorý pôsobil na synodálne spoločenstvo v období trvania synody, požehnáva aj zavádzanie jej výsledkov do života arcidiecézy.

FRANTIŠEK BARNA

FOTO: PAVOL HRABOVECKÝ

DOKUMENTY SYNODY KOŠICKEJ ARCIDIECÉZY

Otec arcibiskup Alojz Tkáč v závere sv. omše spojenej s ukončením arcidiecéznej synody prijal výsledky dvojročného synodálneho úsilia slovami:

„Týmto schvaľujem, potvrdzujem i vyhlasujem v plnom rozsahu za záväzné pre Košickú arcidiecézu s účinnosťou od 1. januára 2007 nasledujúcich 12 synodálnych dokumentov:

Deklarácia o katechéze: Povolání k zrelosti viery,

Deklarácia o katolíckom školstve: Vzdelanie a výchova,

Deklarácia o evanjelizácii: Poznanie pravdy,

Dekrét o spoločenstve s kresťanmi iných cirkví: Cesta ekumenizmu,

Dekrét o masmédiách: Komunikácia posolstva,

Dekrét o pastoračnej službe vo farnosti: Opravdivé spoločenstvo,

Dekrét o spiritualite a formácii kňazského povolania: Svätosť života,

Dekrét o charitatívnej službe: Dôstojnosť človeka,

Dekrét o poslaní laikov: Apoštolát laikov,

Dekrét o pastoračnej službe mládeži: Pohľad lásky a dôvery,

Dekrét o pastorácii rodín: Kresťanská rodina,

Zásady hospodárenia a správy cirkevného majetku.

Zároveň nariaďujem, aby boli tieto dokumenty v priebehu jedného mesiaca zverejnené a publikované v knižnej forme a následne, aby boli sprostredkované všetkým veriacim vo farnostiach a cirkevných inštitúciách Košickej arcidiecézy. Nech tieto synodálne dokumenty spolu s našim spoločným úsilím podporujú prijímanie spásynosnej nauky Cirkvi, nech sú povzbudením pre veriacich v ich nasledovaní Krista a zároveň nech upevňujú jednotu a vzrast cirkevného diecézneho spoločenstva.“

V Katedrále
sv. Alžbety
v Košiciach
25. novembra
2006

TO SÚ TÍ, KTORÍ PRICHÁDZAJÚ

Zapamätat' si pätnásť nových tvárí, ktoré sa objavili v seminári, nám ešte stále robí problém. Podobne aj to, do ktorého ročníka ich máme zaradiť. Jedenásti z nich totiž vytvorili „tím“ prvákov a zvyšní štyria posilnili mužstvo druhákov.

Je zvykom nášho časopisu predstavovať seminárnych nováčikov ešte „za horúca“. Tentoraz sme si na nich „posvietili“ trochu netradične, dúfajúc, že to prispeje k osvieženiu tejto už tradičnej témy Boromea a zároveň k ich lepšiemu spoznaniu. Každého z nich sme sa opýtali – ako „nastupujúceho pápeža“ – aké pápežské meno a heslo by si zvolil a o čom by bola jeho prvá encyklika (a samozrejme sme chceli počuť aj prečo). Tu sú odpovede prvých siedmych.

Lukáš Durkaj, 19 rokov, farnosť Hencovce

Zvolil by som si meno Pavol, lebo obdivujem osobu, múdrosť a šikovnosť sv. Pavla a tiež preto, lebo Pavol ukončil svoje pôsobenie rovnako ako Peter v Ríme. Moje heslo by bolo: „Ja nezmriem, budem žiť a vyrozprávam skutky Pánove,“ lebo je to môj obľúbený a veľmi povznášajúci verš zo žalmov, ktorý vystihuje apoštolské poslanie. Moja prvá encyklika by sa volala *Budú dvaja v jednom tele* a bola by o pravej manželskej láske, posväcovanej Kristom a o manželstve ako základe rodiny.

Jozef Novák, 21 rokov, farnosť Bardejov

Meno: Pavol VII. Prečo? Ako vieme z cirkevných dejín, Pavol bol človekom, ktorý patril medzi najmúdrejších v čase, kedy Cirkev bola prenasledovaná. Pavol bol súčasťou tohto prvotného prenasledovania a predsa si ho Pán povolal ohlasovať Božie slovo všetkým. Ukázal mu cestu, ktorá ho viedla k Božej spáse. Získal základ, na ktorom mohol budovať svoju vieru. Preto nielen pre mňa ale aj pre nás je veľkým príkladom v dnešnom čase.

Encyklika: *Poznať Boha vo viere, nádeji a láske*. Tieto 3 slová: viera, nádej a láska sú dôležité pre náš život. Poznať Boha v týchto slovách nám pomôže priblížiť sa k Nemu a prehĺbiť vzťah s Ním. Ak človek verí, má nádej a miluje Boha spĺňa to, čo od neho žiada Pán.

Heslo: „Pán môj a Boh môj, verím v Teba, klaniam sa Ti a milujem Ťa.“ Prečo? Lebo každý deň si túto vetu opakujem, aby som spoznal, kým som ja a kým je On.

Ondrej Sabol, 22 rokov, farnosť Kostol'any nad Hornádom

Zvolil by som si meno Ján Pavol III., heslo „*Robte iným to, čo chcete, aby oni robili vám*“ a moja prvá encyklika by bola o rodine, ktorá vždy bola, je a bude základnou bunkou spoločnosti.

Dôvodom zvolenia tohto mena je úcta, ktorú som prechovával a stále prechovávam k zomrelému svätému otcovi, pápežovi Jánovi Pavlovi II., ktorý nepochybne patril k najväčším osobnostiam minulého storočia. Jeho veľký záujem o každého jednotlivca sa skutočne nedal prehliadnuť.

Heslo, ktoré som si zvolil, bolo pravdepodobne jedným z najdôležitejších životných postojov nášho najväčšieho Učiteľa, prejavujúce sa v Jeho myslení a konaní. Práve týmto životným postojom sa chcem riadiť bez ohľadu na to, či sa pápežom stanem alebo nie.

Rodina, občas označovaná aj ako „základná bunka spoločnosti“, má v každej spoločnosti na našej planéte nenahraditeľné miesto, čo nám už viackrát potvrdila samotná história. Spoločnosť, v ktorej nefunguje zdravá rodina, pomaly začína upadať. Bez existencie zdravo fungujúcej rodiny je ohrozená tak existencia jednotlivých národov, ako aj celého ľudstva.

Marek Wolanszký, 20 rokov, farnosť Dubovica

Meno: Touto otázkou ste ma zaskočili (čakal som niečo reálnejšie). Musím sa priznať, že som o tom ešte nikdy neuvažoval, ale teraz musím. Čo sa týka pápežského mena, určite by to nebol Peter II. Snáď by to mohlo byť meno predchodcu (len by sa zmenila číslica), ale obľúbené meno nemám.

Heslo: Čo sa týka hesla, to je ešte ťažšia otázka. Určite by bolo spojené s Pannou Máriou, ale presné znenie neviem a ani sa ho nepokúšam formulovať v latinčine.

Encyklika – rád ich čítam, ale napísať??? Veľmi sa mi páči encyklika Jána Pavla II. *Redemptoris Mater*, ale taktiež aj encyklika Benedikta XVI. *Deus caritas est*. Určite aj moja vlastná prvá encyklika by bola o Panne Márii.

Vladimír Klešč, 20 rokov, farnosť Košice – KVP

Neviem si predstaviť, že by ma raz zvolili za pápeža. Predstava, že by som bol hlavou Katolíckej cirkvi, ku ktorej sa hlási mnoho miliónov ľudí, je mi cudzia. Pravdu povediac si neviem predstaviť seba ani ako biskupa.

Čisto hypoteticky, keby som bol na svoje obrovské prekvapenie naozaj zvolený za rímskeho biskupa, dal by som si asi meno Ján na počesť takých veľkých mužov, akými boli svätý apoštol Ján, Ján XXIII., Ján Pavol I., ako aj Ján Pavol II. Prípadne by som si dal meno Ján Pavol na počesť tých istých veľkých ľudí.

Moja prvá encyklika by bola o láske, niečo na spôsob encykliky *Deus caritas est* pápeža Benedikta XVI. Nie nadarmo píše apoštol Pavol v prvom liste Korinťanom: „*A tak teraz ostáva viera, nádej a láska, tieto tri; no najväčšia z nich je láska*“ (1 Kor 13, 13) a apoštol Ján vo svojom prvom liste: „*Milovaní, milujme sa navzájom, lebo láska je z Boha a každý, kto miluje, narodil sa z Boha a pozná Boha*“ (1 Jn 4, 7).

Dionýz Takács, 20 rokov, farnosť Veľké Kapušany

Meno: František I.

V Cirkvi ešte nebol pápež s menom František a spiritualita sv. Františka Assiského je mi veľmi blízka - byť slobodný od materiálnych vecí - preto som si vybral práve toto meno. Človek môže vlastniť mnoho materiálnych statkov, ak od nich vie byť slobodný a využívať ich dobre a múdro, napríklad rozdávať tým, ktorí to potrebujú.

Heslo: „*Spievajte Pánovi!*“

V liturgii má veľmi dôležité miesto spev. Liturgia svätej omše bola kedysi úplne spievaná a recitácia bola len náhradné riešenie. Dnes, keď máme oveľa väčšie možnosti ako v stredoveku, je spev na mnohých miestach na slabšej úrovni. S tým by som chcel niečo urobiť. Na sväté, umelecké a jednotné spievanie by som povzbudil každého mojim heslom, lebo kto pekne spieva, dvakrát sa modlí.

Encyklika: *Organ v cirkvi latinského obradu. „Píšťalový organ nech sa má v latinskej Cirkvi vo veľkej úcte ako tradičný hudobný nástroj.“* (SC, čl.120)

Organ, môj milovaný hudobný nástroj. Chcel by som naň upriamiť pozornosť ľudí, aby nezabúdali na tento starý a vznešený nástroj, ktorý bol po stáročia jediným povoleným hudobným nástrojom v kostole a aby ho aj kňazi a biskupi mali vo väčšej úcte a starostlivosti. Všade by som nariadil postaviť kvalitné píšťalové organy, aj s finančnou podporou z Vatikánu :-)

Ján Kocúrko, 19 rokov, farnosť Lipany

Také niečo sa ani predstaviť nedá. Je to veľmi zodpovedná a náročná úloha, pred ktorou mám rešpekt. Je veľmi ťažké odpovedať na túto otázku. Meno, heslo a encyklika majú vyjadrovať nielen to, čo je jeho cieľom, ale aj to, čo robil a dokázal doteraz. Ja som za tie dva mesiace formácie a devätnásť rokov života ešte nič veľké nedokázal. Preto môžem hovoriť iba o tom, čo by som chcel dokázať. A to aj bez toho, aby som sa stal pápežom.

Meno: asi Pavol, lebo po obrátení bol horlivým ohlasovateľom Evanjelia tak pre kresťanov, ako aj pre pohanov. Tiež preto, lebo jeho život po obrátení je podobný životu môjho birmovného patróna, svätého Augustína. Obaja hlásali Evanjelium, no čo je dôležité, podľa neho aj žili.

Heslo: „*Skrze Evanjelium k hlbšej viere a spáse všetkých.*“ Myslí si, že život podľa Evanjelia a s ním je veľmi dôležitý. Žiť bez evanjelia znamená žiť bez Krista a bez neho je spása nemožná. Spása všetkých, o to sa máme usilovať. Ja by som svojím životom chcel k tomu prispieť.

Encyklika? Pravdu povediac mojim najdlhším dielom bola maturitná práca zo slovenčiny. Na encykliku sa necítim. No jedno viem, že by určite bola jednoduchá, pre ľudí. Ústrednou myšlienkou by bol pravdepodobne život Evanjelia.

ZOZBIERAL MATÚŠ MIŠEK
FOTO: MATÚŠ MIŠEK

KRISTOV KŇAZ

Dňa 30. septembra 2006 sa okrem slávnostného Veni Sancte na úvod nového akademického roka 2006/2007 na Katolíckej univerzite v Ružomberku konalo aj zhromaždenie akademickej chvíle ešte vystupňovaná odovzdávaním ocenení – dvoch Veľkých medailí Katolíckej univerzity. Jedným z ocenených bol aj kňaz, emeritný kanonik a pápežský prelát Mons. prof. ThDr. Anton Harčar, ktorý ocenenie dostal za celoživotný prínos Košickej arcidiecéze.

Mons. Anton Harčar sa narodil na Šariši, v dedine Močidľany 6. januára 1914, v čase začiatku 1. svetovej vojny. Detstvo prežil v rodnom kraji a v roku 1924 nastúpil na stredoškolské štúdiá do Košíc. Teologické štúdium začal v roku 1932, keď bol prijatý do prvého ročníka košického biskupského seminára. V roku 1933 bol poslaný so spolužiakmi Jánom Švecom a Pavlom Berzanóczym na štúdiá do rakúskeho Innsbrucku, kde v roku 1938 získal doktorát z teológie a bol vysvätený za kňaza. V Rakúsku pôsobil jeden rok ako zámocký kaplán grófskej rodiny v blízkosti mesta Graz.

Po návrate z Rakúska do Košíc, v roku 1939, nastúpil na miesto profesora biblických vied v košickom biskupskom seminári. Počas 2. svetovej vojny, keď Košice patrili rozhodnutím Viedenskej arbitráže Maďarsku, bol Mons. Harčar prakticky jediným slovenským kňazom v Košiciach, a preto bol maďarskými úradmi prenasledovaný. Prekážala im hlavne jeho činnosť v Sloven-

skom katolíckom kruhu. Po prechode frontu a skončení druhej svetovej vojny bol Mons. Harčar chvíľu poslancom novovzniknutej Slovenskej národnej rady. V novembri 1946 bolo z jeho iniciatívy založené vydateľské družstvo a časopis pre kresťanskú kultúru s názvom Verbum. Tento časopis sa na dlhé roky stal jediným katolícko-kultúrnym časopisom na východnom Slovensku. Mons. Harčar taktiež pôsobil ako profesor dogmatiky v kňazskom seminári, ale po nástupe komunistov k moci vo februári 1948 sa znova všetko zmenilo. Komunistickými úradmi bol politicky obviňovaný a prenasledovaný. Rok bol väzený vo väzniciach v Močenku a Leopoldove. V roku 1951 bol z väzenia prepustený a stal sa správcom farnosti v Lipovciach, neskôr v Nižnom Slavkove, Veľkej Lodine a v Nováčanoch. Od roku 1956 bol predsedom diecézneho súdu. V päťdesiatych rokoch sa začala jeho dlhoročná a pre Slovákov a ich snaženia v Košiciach zásadná spolupráca so Slovenským katolíckym kruhom, so sídlom na Alžbetinej ulici č. 14 v Košiciach. V roku 1964, kedy prebiehali rokovania medzi Vatikánom a Českoslo-

venskom o obsadení biskupského stolca v Košiciach po smrti biskupa Jozefa Čárskeho, bol Mons. Harčar jediným kandidátom, ktorého Svätá Stolica navrhovala na post košického diecézneho biskupa. Ale československá vláda s navrhovaným Mons. Harčarom nesúhlasila, a tak miesto košického diecézneho biskupa ostalo 28 rokov prázdne. Po roku 1989, keď padol komunistický režim, sa úspešne pokúsil opäť rozbehnúť to, čo kedysi pred rokmi sám založil. Postupne obnovil činnosť SKK a časopisu Verbum a podieľal sa významnou mierou na obnovení cirkevných pomerov v diecéze. V roku 1992 Svätá stolica ocenila jeho celoživotnú prácu a Svätý Otec Ján Pavol II. menoval dr. Harčara pápežským prelátom. V máji 1996 sa stal Veľprepoštom košických kanonikov, ale o rok neskôr skončil aj s touto funkciou a dnes je emeritným kanonikom. Pri príležitosti svojich deväťdesiatych narodenín napísal knihu *Žil som v Košiciach*, v ktorej nám prináša autobiografický pohľad na všetky svoje životné osudy.

Dnes má Mons. Prof. ThDr. Anton Harčar 92 rokov a ešte stále ho môžeme stretnúť počas prechádzky po Košiciach. Celý svoj život sa venoval zveľadeniu Cirkvi a vlasti a hoci neraz narazil na prekážky zo strany maďarských úradov počas 2. svetovej vojny či zo strany vládnych úradov počas komunizmu, nikdy sa nevzdal a vo svojom úsilí pokračoval ďalej. Aj preto je pre nás všetkých veľkým vzorom hodným nasledovania po stránke ľudskej, učiteľskej a kňazskej.

SLAVOMÍR ENGEL
FOTO: INTERNET, SV

ILUSTRÁČNÉ FOTO: INTERNET

BALADA O RIEKE

Nič nie je tak ďaleké,
aby padlo do zabudnutia,
všetko sa vráti po rieke,
čo tečie z prebodnutia.

Stalo sa už neplatí,
stalo sa je,
aj dnešné záplaty
rieka prekryje.

Niet takého prameňa,
čo by sám človek stál,
kde sa rieka premieňa
a kalí do skál.

Na rieke však božské je,
že čistí pri prameni
zanesenú brázdú.
Brehy obmyje,
no nikdy nepremení
ranu v jazvu.

Vladimír Štefanič

VELEHRAD 2006

Keď Ondrej spolu s iným učeníkom prišli za Ježišom, spýtali sa ho: „Rabbi, kde bývaš?“ On im vtedy povedal: „Poďte a uvidíte.“ Ondrejovou reakciou bolo, že hneď vyhľadal svojho brata Šimona Petra a povedal mu: „Našli sme Mesiáša.“ (porov. Jn 1,37-41) V tomto duchu sa nieslo tradičné stretnutie bohoslovcov z českých a slovenských seminárov na Velehrade 7. októbra 2006.

Cieľom stretnutí bohoslovcov je, aby sme sa navzájom spoznávali, a tak vytvárali puto jednoty medzi jednotlivými seminármi. Zdieľame svoje skúsenosti a spoločne hľadáme spôsoby, ako vylepšiť pastoračiu na Slo-

vensku aj v Českej republike. Naše stretnutia sú zároveň aj stretnutím predstavených, ktorí diskutujú o tom, ako vylepšiť formáciu seminaristov.

Tohtoročné stretnutie sa začalo prezentovaním seminárov, za ktoré sme sa potom počas sv. omše aj modlili. Sv. omšu celebroval otec biskup Mons. Josef Kajnek, pomocný biskup královéhradecký. V homílii poukázal na ochotu Panny Márie, ktorá plnila Božiu vôľu a tiež na dôležitosť modlitby sv. ruženca, ktorý nie je iba mechanickým odriekavaním päťdesiatich Zdravasov, ale kontempláciou o Ježišovom tajomstve. Tak, ako je rytmus nevyhnutný pre tanec, aj ruženec sa stáva nevyhnutným tvorcom rytmu našej duše.

Páter verbista Ján Kušnár nám vo svojej prednáške po sv. omši hovoril, ako si pestovať svoje povolanie a ako aj druhým pomáhať pri hľadaní ich vlastného povolania. Objaviť svoje povolanie znamená stretnúť sa s Ježišom. Aby sme mohli pestovať svoj vzťah s Ním, musíme si uvedomiť, že Ho stretávame v každom človekovi. Našou úlohou je však aj privádzať iných ku Kristovi. Je preto potrebné nasmerovať svoje kroky k Nemu. Keď toto urobíme, bude z nás žiariť Kristus. Tým pomôžeme iným, ktorí hľadajú svoje povolanie, aby sa s Ježišom stretli. Stretnutie s Pánom aj v nás vyvolalo otázku: „Čo mám

robiť?“, po ktorej nastala zmena zmýšľania. Často sa stretávame s tým, že v nás prevláda egoizmus. Vidíme to na apoštolovi Petrovi, ktorý mal svoje kroky nasmerované k sebe, preto mu Ježiš hovorí: „Ja som prosil za teba, aby neochabla tvoja viera. A ty, až sa raz obrátiš, posilňuj svojich bratov.“ (Lk 22, 32) Je potrebné rozpoznať povolanie vo svojom srdci, lebo to súvisí s tým, koľko priestoru dáme v našom živote Božej vôli a koľko vlastnej. Potrebná je skromnosť, pokora, služba, aby sme boli darom pre druhého. Povolanie je vždy spojené so zrieknutím sa niečoho, aby sme pomohli druhým. Zriekol som sa, pretože som Niekoho stretol.

V závere si každý seminár pripravil zábavnú scénu zo života v seminári, nasledoval ďakovný chválospev Te Deum a po ňom sme sa už všetci rozišli späť domov. Ďalšie stretnutie sa uskutoční o dva roky. Iste je namieste otázka, čo nám tento program a posledné stretnutie prinieslo. Dá sa povedať, že veľa. Umožnilo nám stretnúť nových bohoslovcov z iných seminárov, vzájomne sa spoznať, čo je pozitívom pre našu budúcu pastoračiu. Stali sme sa jeden druhému oporou a povzbudením pre naše budúce poslanie.

ANTON MERCSAK

FOTO: INTERNET

...videli dieťa a uverili, že je to Boh

Keď sa prvýkrát objavil v našej seminárnej jedálni, javil sa ako každý iný človek. Keď si potom obliekol svoj karmelitánsky habit, javil sa ako každý iný karmelitán. Počas duchovných cvičení nás však presvedčil, že nie je ako každý iný. Pochopili sme, že k nám zavítal veľmi neobyčajný muž, skutočný Boží priateľ. Provinciál karmelitánov v Čechách, páter Vojtech Cyril Kodet OCarm.

Prečo ste sa rozhodli stať karmelitánom?

Už v seminári som spoznal pátra karmelitána Metodeja Mynaříka a ten ma veľmi oslovil spôsobom, akým žil svoj rehoľný život a tiež svoj vnútorný život skrze modlitbu a lásku k Panne Márii. On mi rozprával o spiritualite Karmelu a to ma tak nadchlo, že som sa stal karmelitánom už v seminári. Po vysviacke som však pôsobil ako diecézny kňaz, pretože rehoľníkom som mohol byť iba tajne.

Aký je rozdiel medzi bosými karmelitánmi a karmelitánmi „obutými“, ako ich my zvykne ľudovo nazývať?

Bosí karmelitáni vznikli po reforme Terézie Veľkej v 16. storočí v Španielsku a potom

pôsobením sv. Jána z Kríža. Po ich smrti dochádza k rozdeleniu na bosých a „obutých“. Pôvodná vetva Karmelu sa odvoláva na spiritualitu pustovnícko – mníšsku, na silnú mariánsku zbožnosť, keď vníma Pannu Máriu ako tú, ktorá naslúcha Božiemu slovu a uvažuje o ňom, a potom na duchovného otca Eliáša, ktorý žil na Karmeli a je pre nás vzorom vnútornej kontemplatívnej modlitby a apoštolскеj horlivosti. Bosí karmelitáni pokladajú za vzor svojej spirituality duchovnosť Terézie Veľkej. Oni považujú za zakladateľku ju, ale karmelitáni „obutí“ pokladajú za svoju zakladateľku Pannu Máriu a proroka Eliáša.

Ostaňme ešte pri spiritualite. Aká je, či aká by mala byť, spiritualita diecézneho kňaza? Aký vidíte rozdiel medzi spiritualitou kňaza diecézneho a rehoľného?

Keďže som vo svojom živote zažil oboje, pre mňa je podstatné zázemie spoločenstva, ktoré mám ako rehoľný kňaz. Na Karmeli je veľký dôraz na život v komunite. Máme tam svoju klauzúru, kde sa modlíme a odkiaľ vychádzame apoštolovať. Je to pre nás skutočne rodina, bratské spoločenstvo, kde sa zdieľame a kde tiež čerpáme silu

pre apoštolát a kde tiež máme priestor pre odpočinok. Toto pokladám za veľký rozdiel oproti štýlu života diecézneho kňaza, ktorý je na fare buď sám alebo s niekoľkými inými kňazmi, ktorí však nie sú zviazaní dôverným spoločenstvom, pre ktoré sa rozhodujú rehoľníci. Inou silou rehoľnej spirituality je, že dáva človeku v duchovnom živote jasné kritériá, priority, prostriedky duchovného života. Niektorí hovoria, že spiritualita diecézneho kňaza sa ešte stále hľadá. Do istej miery sa to dá povedať, ale o spiritualite kňaza už jasne vypovedajú cirkevné dokumenty, obzvlášť *Pastores dabo vobis* a koncilový dokument *Presbyterorum ordinis*, takže sa nedá celkom povedať, že by tu bolo vákuum.

Myslíte si, že by mohol fungovať nejaký model spoločného života kňazov v dekanáte alebo susedných farnostiach, aby tak tvorili komunitu? Pomohlo by to kňazom práve dnes, keď mnohí zanechávajú kňazstvo?

Mohol. Problémom však je, že ak kedykoľvek v histórii kňazi cítili, že by pre nich bolo lepšie, aby žili pohromade, tak to vždy skončilo vznikom kongregácie alebo inej rehoľnej spoločnosti.

(smiech) Zistili, že potrebovali spoločný poriadok, spoločnú spiritualitu a už sa to začínalo. A napokon to ani nie je také ľahké, lebo sa musí jasne vysvetliť, ako bude spoločný život vyzeráť, čoho sa bude týkať, aká je zodpovednosť každého za dané spoločenstvo,

*Vojtech Cyril Kodet OCarm.
– provinciál karmelitánov
v Čechách, kňaz od roku 1982,
rehoľník od roku 1976, teo-
lógiu vyštudoval v Litoměř-
ciach, tam vstúpil do rehole
karmelitánov, verejne však
pôsobí ako karmelitán až od
roku 1989, 2000-2005 licen-
ciát a doktorát zo spirituálnej
teológie v Ríme, v súčasnosti
žije v Prahe, je známym exer-
cítátorom, svojho času pôso-
bil aj ako exorcista*

čo tomu spoločenstvu prinesie a čo si z neho môže vziať. Ale je isté, že keď bol zavedený celibát pre diecéznych kňazov, bol zavedený s podmienkou, že kňazi budú žiť v spoločenstve. Toto vlastne ukazuje, prečo je toľko kňazských problémov a odchodov. Kňaz totiž ostáva na fare sám, iba ak sa obklopí nejakým spoločenstvom laikov, spolupracovníkov.

Vráťme sa ešte k hore Karmel a prorokovi Eliášovi. Keď Eliáš prinášal obeť Bohu Izraela v súboji s bohmi pohanov, Boh Izraela sa ukázal ako pravý Boh. Ako by sa zachoval prorok Eliáš v boji s bôžikmi súčasnosti?

Dnes musí každý kňaz ako Eliáš čeliť duchu sveta, teda duchu všetkého, čo je v protiklade k Božiemu Duchu a čím sú naši veriaci „nakazení“. Zápas Eliáša je zápasom o čistotu viery Izraela, nie konkurenčným bojom jedného náboženstva proti inému. Izraeliti odpadávajú od pravej viery k iným kultom a náboženstvám. Tým istým spôs-

om bojujeme dnes o svojich veriacich aj my, aby išli cestou Evanjelia a nie náboženského synkretizmu. Aby sa neotvárali Božiemu Duchu a súčasne aj duchu zla. Aby si nevyberali iba istú časť z kresťanstva a zvyšok z iných náboženstiev alebo práve od ducha sveta. V tomto zmysle by Eliáš viedol rovnaký súboj ako my. Zostáva otázkou, akú vonkajšiu podobu by súboj získal.

Pozrime sa aj na súčasnú svetovú situáciu, na vzťah troch veľkých monoteistických náboženstiev – kresťanstva, islamu a židovstva. Ako by sa zachoval prorok Eliáš vo vzťahu k nim?

Tieto tri veľké náboženstvá majú spoločnú úctu k jednému Bohu. Rozdiel je vo vzťahu ku Kristovi. Pre nás sú Židia naozaj staršími bratmi vo viere a je dobré, že sa v posledných rokoch, obzvlášť po koncile a tiež pápežom Jánom Pavlom II., intenzívne vystúpilo proti akémukoľvek prejavu antisemitizmu, ktorý sa možno dostal aj

do Cirkvi. Čo sa týka islamu, je to vzťah veľmi zložitý, pretože islam vzniká na základe viacerých prvkov – kresťanstva, židovstva a toho, čo priniesol sám Mohamed. Spolu zdieľame vieru v jedného Boha, aj keď veľmi veľa

vecí je rozdielných. Jedno je ale isté: aj keď tá cesta nie je rovnaká, nesmieme sa v žiadnom prípade postaviť na opačné strany barikády a bojovať proti sebe. To nikdy nie je riešením. Pre nás nie sú vyznávači islamu nepriateľmi, ale sú to tí, ktorí veria v jedného Boha a idú vlastnou náboženskou cestou. V dialógu sa učíme tolerancii, úcte a problém vzniká tam, kde sa buď v islame alebo kresťanstve dostane náboženský rozmer do pozície fanatizmu či nábožensko – militantného radikalizmu. A to je problémom všade. Nesmieme však zabúdať, že vyznávači islamu, ktorí vyhlasujú boj proti kresťanom, sú radikáli a nie tí, ktorí živia svoju vieru duchovne a v pravde.

A teraz na inú tému. Druhý vatikánsky koncil povzbudil laikov k aktívnej účasti v živote Cirkvi. Ako sa to podľa vás naplňuje v Čechách a na Slovensku? Dávajú kňazi dostatočný priestor laikom?

Nemám veľmi zmapovanú situáciu na Slovensku. Z po- ►

vrchného pohľadu mám pocit, že vo vašej Cirkvi je viac kňazov, preto nie je vnútorný tlak, aby sa laici zapájali do niektorých služieb. Ak hovoríme napríklad o trvalých diakonoch, neviem do akej miery ich potrebujete. U nás je to už dosť silná skupina blízkych spolupracovníkov kňazov. Niekedy sú ustanovení do úlohy správcov farností, niekedy sú takto ustanovení dokonca aj laici, lebo nie je dostatok kňazov. Takto vedie ťaživá situácia nedostatku kňazov našich otcov biskupov k tomu, aby dávali laikom priestor s výnimkou sviatostnej služby, ktorá je vyhradená iba kňazom, čiže sviatosť Eucharistie a sviatosť zmierenia. Oni tak môžu odvieť

veľa práce sami. Viem, že u vás pôsobia katechéti, čo je veľkou pomocou pre kňaza. U nás sú katechéti tiež, ale nie je dosť tých, ktorí by o katechéze stáli, či už hovoríme o deťoch v školách alebo o mladých ľuďoch, takže veľakrát to zvláda aj kňaz sám. Myslím si, že zapojenie laikov v Čechách je väčšie práve preto, že kňazov je menej. Preto kňazi na laikov prenášajú všetko, čo môžu: správu finančnú, hospodársku, pastoračnú, katechetickú alebo prípravu na prijatie sviatostí.

Pápež Benedikt XVI. vydal ešte ako biskup knihu meditácií o kňazskej spiritualite *Služobníci vašej radosti*. Je to

podľa nás výstižné pomenovanie úlohy kňazov. Ľudia sú však dnes obklopení mnohými bolesťami a problémami. Ako im potom tú radosť „vyslúžiť“?

Ak pomôžeme ľuďom v ich konkrétnych problémoch, tak sa im samozrejme uľaví. Ak im pomôžeme, aby sa otvorili láske Božej a viac ju vnímali, tak v sebe budú mať viac pokoja a radosti. Nestačí sa na ľudí iba usmievať, snažiť sa s nimi dobre vychádzať - to je súčasťou spoločenského kontaktu. Musíme sa im snažiť pomôcť práve tam, kde ich „tlačí topánka“. Ak im sprostredkujeme odpustenie hriechov, rozviazanie od pút, uzdravenie od vnútorných

bolestí, potom sa v ich srdci objaví radosť a oni budú môcť žiť radostne. Radosť prichádza cez takúto službu, cez zvestovanie Evanjelia.

Apoštol nás vyzýva stále sa modliť a neochabovať. Ako sa to dá, aká je cesta pre bytie s Ježišom počas celého dňa?

Základom je patriť Kristovi. Neuspokojiť sa na ceste viery s polovičatosťou, že si z viery vyberiem iba niečo. Vziať Evanjeliu a Ježišovu výzvu patriť mu celým svojim životom vážne a milovať Ho celým svojim srdcom. Inými slovami - chcieť, aby bol Ježiš mojim Pánom a Majstrom, ktorý ma povedie, mojim Spasiteľom, ktorý ma zachráni. K tomu patrí životný štýl, kedy sa každý deň zverujem do Ježišových rúk od prvých okamihov dňa. Cez celý deň sa snažím robiť všetko z lásky ku Kristovi a k druhým, pretože láska dáva skutkom hodnotu. Všetko, čo robím z lásky k Bohu a z lásky k druhým, sa premieta do večnosti, a teda ma všetko posväcuje. Pomáha mi to dozrievať. A láske sa učím práve tým, že milujem. Takto všetko, čo robím, môžem robiť z lásky, a tým sa krok za krokom učím nežiť iba pre seba, ale pre Boha a druhých. K tomu potrebujem Pánovu blízkosť, ako hovorí Písmo - aby bol stále po mojej pravici. On ma sprevádza celý deň a ja sa učím byť s Ním. Postupne si človek navyká na ustavičnú modlitbu, na stále prebývanie v Božej prítomnosti. Nech robí čokoľvek, vnútorne vníma Pá-

novu prítomnosť. To je ovocie úsilia a milosti, ktorá v človeku pôsobí, keď na ceste s Bohom vytrvá.

Na záver trochu vianočne. Vianoce sú sviatkami príchodu Ježiša na svet. Každý Ho má objaviť vo svojom srdci, lebo to je miesto, kde prebýva. Nie je to však vôbec ľahké. Pastieri to mali ľahšie, lebo videli Ježiša v jaslách, ale my potrebujeme vstúpiť do seba. Aká je naša cesta k Nemu?

Je to cesta viery a lásky. Cesta viery, kedy vezmem podozreť a úprimne Ježišovo slovo, postavím na ňom svoj život a naučím sa denne naň spoliehať. Ak Ježiš povedal: „*Ja som s vami*,“ potom verím, že skutočne je so mnou. Na základe slova vstúpim s Ním do kontaktu, modlitby. Potom je tu cesta lásky, kedy sa snažím Krista objaviť nielen vo svojom srdci, ale aj v srdci tých ostatných a vo všetkom, čo pre nich robím. Láskou a vierou vnútorne rastiem. Stále viac sa potom dostávam do situácie, kedy Pána v mojom živote zakúšam aj hmatateľne. A tí pastieri to také ľahké nemali. Pretože oni

videli dieťa a uverili, že je to Boh. Koľkokrát vidíme veci, ktoré na prvý pohľad vyzerajú jednoduché a ľudské, ale vierou v nich zbadáme Boha. Tak aj každé slávenie Eucharistie je úkonom viery, veď verím, že sa mi Pán dáva v slove, pod spôsobom chleba a že sa s Ním stretám v bratovi. To všetko je viera.

ZHOVÁRALI SA ĽUBO MIŠKOVÍČ
A PAVOL HRABOVECKÝ
FOTO: SV

VIANOCE NA ŠARIŠI

Tichá noc, svätá noc... Ako inak sa dá začať rozprávanie o Vianociach, ak nie touto piesňou, ktorá všetkým ľuďom hneď pripomenie, že sú tu Vianoce? Najkrajšie sviatky cirkevného roka majú tak na Šariši, ako aj v iných kútoch Slovenska a celého sveta, osobitné čaro.

Ak niekto povie Vianoce, automaticky sa nám vybaví darčeky, stromček, sneh, ale ak zostaneme iba v tejto rovine, tak sme vôbec nepochopili, o čom vlastne Vianoce sú. Vianoce sú v prvom rade narodením Pána Ježiša. On je tým dôvodom, prečo sa ľudia stávajú aspoň na pár dní akýmisi inými, lepšími a milšími k sebe navzájom.

Slávenie sviatkov sa v minulosti oslavovalo trochu inak ako dnes. V dnešnej modernej dobe sa mnohé zvyky vytratili, no napriek tomu je ešte stále veľa tých, ktoré sa zachovali a pretrvávajú podnes. Celé sviatočné obdobie sa začína na vigíliu narodenia Pána, alebo ako my hovoríme *na viľiju*. Ráno sa chodí vinšovať. V minulosti chodili vinšovať len muži, ženy zostávali doma a prijímali tieto prania všetkého dobrého. Chodilo sa od domu k domu, a to z hornej časti obce dole, lebo zhora ide požehnanie. V dnešnej dobe sa tieto *vinšovačky* obmedzili len na úzky rodinný kruh. Jedným z takýchto vinšov je tento: „*A ja vam vinšujem na totu svatu viľiju: hojnejších spokojnejších a zdravších ročkoch še dožic, jak zme še dožili a prežili. Od Boha lasku, od ľudzi prijaznosc a po tomto marnom živoce slavu nebesku, korunu aňjelsku žeby zme mohli obšahnuc. Pochvaleny budz Ježiš Kristus.*“ Po tomto slávnostnom vstupe sa plne začína prežívať obdobie Vianoc. Celý deň je poznačený prípravou štedrej večere.

Z každého domu sa nesie príjemná vôňa pečených koláčov a každý sa začína tešiť na chvíľu, keď sa zasadne k stolu. Počas prípravy večere sa stavia stromček. Niektorí ľudia už stavajú stromčeky o deň-dva skôr, iní práve v tento deň. No v minulosti sa stavenie stromčeka konalo až po štedrej večeri. My obvykle po večeri začíname s rozbaľovaním darčiekov, ktoré nám darovali naši blízki. Voľakedy sa však pojem darček nechápal ako dnes. Vtedy boli darčeky o čosi skromnejšie ako dnešné autíčka, bábiky či počítače, no dovoľím si tvrdiť, že boli darované a hlavne prijímané s oveľa väčšou láskou, ako je tomu dnes. Boli to v lesklom papieri zabalené oriešky, medovníčky a kto mal viac peňazí aj cukríky. Taktiež stromček bol ozdobený podobnými drobnosťami, akými

boli jablká, zabalené orechy, doma varené kolekcie. Tí menej bohatí používali na kocky nakrájaný chlieb zabalený v alobale. Skromnosť našim starým rodičom a prarodičom nechýbala. Mali málo, no dokázali sa z toho úprimne tešiť. Ale naspäť k tej večeri. Začiatok je o oseemnásť hodine. Práve vtedy sa z kostolnej veže rozozvučia zvony, ktoré akosi radostnejšie zvolávajú ľudí k stolu. Je to čas, kedy je rodina spolu, kedy máme na toho druhého viac času ako inokedy. Pri zvonení zvonov sa z potoka načierala voda do vedra. Tá sa po polnočnej svätej omši dávala všetkým zvieratám. Spolu s vodou sa im dávalo aj z každého jedla, ktoré bolo na večeru. Slávnostná večera sa začína modlitbou a požehnaním jedla, ktoré je pripravené. Základ tvoria obľátky s medom. Ďalej sa podáva *lokša*, inde nazývaná *bobaľky*, čo sú opekance s makom. Nasleduje kapustnica, ale niekde je aj *juška s papcunom*, čo je polievka z kapustovej šťavy a do nej sa dávajú strúhané halušky. Potom je to zemiakový šalát s rybou a taktiež údená klobása. Samozrejme nechýbajú ani kysnuté koláče a medovníky. Po takomto menu sa ani nemôžeme čudovať, prečo sa to volá štedrá večera.

Naši starí rodičia dávali pod stôl sekeru, aby ich neboleli celý nasledujúci rok nohy. Taktiež pri večeri jedno z menších detí *kvokalo* pod stolom, aby sa dobre niesli spiečky.

Po večeri sa ide k vianočnému stromčeku. To je chvíľa, ktorá najviac láka deti. Začína sa rozbaľovanie darčiekov a posedenie v kruhu rodiny. Práve tu mnohí spievajú vianočné koledy a hodnotia rok, ktorý prešiel.

Polnočná svätá omša je vyvrcholením

ním celého dňa. Kedysi bola táto svätá omša iba vo farskom kostole a mnoho ľudí išlo pešo aj niekoľko kilometrov, aby sa na ňu dostavili a mohli sláviť narodenie Pána Ježiša. Dnes už máme dostupné prostriedky, ako sú autá, a doprava do kostola je oveľa jednoduchšia a trvá kratšie. Dnes si už ani nevieme predstaviť ísť pešo hodinu či dve pred svätou omšou, aby sme stihli začiatok a potom to isté pri návrate domov. No malo to zaiste svoje čaro, keď sa išlo po ceste, kde svietili iba hviezdy, ktoré v nemom úžase pozerajú na pútnikov, ktorí putujú tak ako traja králi, aby sa poklonili malému Chlapčat'u, ktoré sa má zakrátko narodiť.

Radosť, ktorú pri tom prežívajú, je cítiť a aj vidieť pri samotnej svätej omši. Táto svätá chvíľa, kedy Svetlo zostupuje na zem, je plná úžasu nad dobrotou Boha, ktorý nám takto prejavil svoju lásku. Svätá omša sa završuje tým, že sa zhasnú v kostole všetky svetlá a nechajú sa zasvietené iba svetlá na stromčeku a pri betleheme. Pri ich svetle sa spieva pieseň *Tichá noc*.

Ráno sa pokračuje v slávení narodenia Pána Ježiša. Na druhý sviatok vianočný, čiže na svätého Štefana, je veselo nielen v srdci, ale aj navonok. V tento deň sa chodí *po špievaňu*. Ide sa od domu k domu a spievajú sa piesne, ktoré sú spojené s ďalším vinšovaním.

Skúsme sa aj my stať cez tieto vianočné sviatky štvrtým kráľom, ktorý sa príde pokloniť malému Ježiškovi. Prejavme mu svoju radosť. Obetujme svoj čas, aby Vianoce neboli len sviatkami darčiekov, ale aj darov. Darujme chlapčekomu ležiacemu na sene svoje srdce, úplne sa mu odovzdajme, a potom budú tieto sviatky omnoho radostnejšie a krajšie. On tu neprišiel pre iných, ale len a len pre mňa.

LADISLAV JEREMIAŠ

ILUSTRACNÉ FOTO: INTERNET

OČIAM NIE VŽDY VIDITEĽNÉ

*„Pán prichádza súčasne zo všetkých strán.
Pán putuje súčasne do všetkých strán.
Kdekoľvek sme, zisťujeme, že práve odišiel.
Kamkoľvek ideme, objavujeme, že práve pred
nami dorazil.“*

Thomas Merton

Na počiatku bola túžba

Do ticha sa pomaly začal vkrádať akýsi zvuk. Po krátkej chvíľke som ho rozpoznal. Je to zvuk nepatrný, ale mojim ušiam dobre známy. Zvuk lietadla, ktoré tam kdesi vo výšinách pretína modrú oblohu. Potším sa, keď za sebou necháva bielu stopu, lebo je ľahšie ho nájsť. V opačnom prípade sa mi ho nepodarí vždy zachytiť aj očami. Ale viem, že je tam kdesi nado mnou. A po krátkej chvíli ten zvuk zasa začne slabnúť, až sa stratí kdesi v diaľke. A vo mne zostane iba zvláštny pocit. Pociť túžby. Túžby letieť, byť v tom lietadle. Byť nad zemou, hľadiť na ňu a vidieť ju inak. Pociť túžby cestovať a spoznávať nepoznané. Lietadlo sa stratí za horizontom môjho videnia a mne zostane iba nostalgia. A budem čakať, či nepoletí ďalšie lietadlo a ja budem opäť aspoň v myšlienkach na chvíľu v oblakoch. Ale ktovie, či je toto správne riešenie.

O poetickejšom

„Zamilovať sa je poetickejšie, ako písať verše,“ konštatuje G. K. Chesterton. Milovať človeka je omnoho viac ako iba o tejto láske čítať alebo písať. Vykonať skutok lásky je omnoho viac ako rozmýšľať, aké by to bolo, keby som mohol pomôcť. A letieť lietadlom je viac ako len o tom snívaj.

Ešte nikto neprežíval skutočné šťastie milovať a byť milovaný sledovaním romantického filmu.

Ešte nik nezacítil vôňu ďalekej krajiny čítaním cestopisnej knihy. Ešte nik sa nedostal za oceán tým, že sledoval lietadlo na oblohe. Ale to všetko je potrebné, aby v srdci človeka vznikla túžba. Aby srdce človeka zahorelo po milovaní druhého človeka. Aby srdce človeka začalo túžiť po prekonávaní vzdialeností. Aby srdce človeka začalo hľadať to, čo je očiam zatiaľ neviditeľné. Aby začalo hľadať Boha. Lebo za tým všetkým je Boh a Jeho láska k človeku. Lebo je to On, kto nám nedovoľuje zostať na jednom mieste, ale chce, aby sme urobili vždy nový krok vpred. A keď srdce začne hľadať, už našlo. Keď srdce začne hľadať Boha, nájde to šťastie, po ktorom vo svojej podstate, v hĺbke svojej bytosti túži. A tak prestanem hľadiť na oblohu a čakať, kým poletí ďalšie lietadlo a začnem hľadať cestu a spôsob, ako sa do tohto lietadla dostať.

Nevšedná všednosť

Prečo to všetko spomínam? Lebo to všetko mi pripomína (často aj moju) situáciu, keď človek počúva a nepočuje, pozerá a nevidí. Byť v každodennom kontakte s Bohom, a predsa sa tváriť, akoby sa tak nedialo. Mať pred očami sen o šťastí a nechať ho prejsť popred oči. Prečo? Možno si neuvedomujeme, že šťastie môže byť tak ľahko dosiahnuteľné, na prvý pohľad také obyčajné. No tá obyčajnosť pravého šťastia je veľmi neobyčajná, preto na prvý pohľad nepostrehnuteľná. Abrahámov rozhodnutie odísť z krajiny svojich otcov do neznáma za hlasom Boha bolo zachytením najdôležitejšieho okamihu v jeho živote a on za ním šiel. Aj na Mojžiša hlboko zapôsobil hlas Toho, pred ktorým si musel vyzuť obuv. A Boh skrze neho urobil veľké veci. Podobne načúvali Samuel, Jeremiáš a mnohí ďalší, až po dnešné časy Matky Terézie z Kalkaty a Jána Pavla II., ktorí mali tiež podobne citlivé ucho. A nielen to, oni aj

urobili ten správny krok do neznáma, kde ich čakal veľmi dobre známy, no nepoznaný Boh. A začali hľadať. No napriek tomu, že často dlho nenašli, nevzdávali sa. Ich život sa nám už dnes možno zdá výnimočný (a taký aj bol), ale ktovie, či sa aj im zdal taký? Veď to bolo každý deň to isté. A predsa iné, veď Boh má toľko podob.

Cez okno

Ked' som si sadol do lietadla nedialo sa nič zvláštne. Po tom, čo sme sa pohli a vzlietli, mi bolo akurát trochu čudne v oblasti žalúdka. Tak o tomto som sníval? Kvôli tomu som sa tak dlho lopotil? Pohľad z okna však vo chvíli zmenil môj ohraničený pohľad na vec. A keď som potom vystúpil, bol som v inej krajine. Ked' Abrahám vyrazil na cestu, tiež sa mu mnohé mohlo zdať príliš obyčajné. Aj Mojžiš až po štyridsiatich rokoch putovania a námahy zazrel - iba zazrel - zasľúbenú zem. Matka Tereza denne ošetrovala obyčajných

ľudí, naoko nič zaujímavé. A Ján Pavol II. trpel tak, ako možno trpia mnohí iní. A predsa. Život každého z nich bol neobyčajný. Lebo vždy hľadeli na svet z okna pozemského života a pred nimi bola - často síce mrakmi zahmlená - realita života presahujúca ľudské dimenzie obyčajnosti. A oni nie len hľadeli, ale i hľadali. A tak pred nimi, ba vedľa nich... Nie! V nich, v ich srdciach, bol živý Boh. Živá prítomnosť Toho, ktorý mení obyčajného človeka na seba samého. Prítomnosť, ktorá z obyčajného robí neobyčajné. A oni boli v Bohu. Často si to možno vôbec neuvedomovali, neprežívali nič výnimočné. No všetko, čo robili, každý, koho stretli, to všetko bola pre nich možnosť hľadiť na svet cez okno Božej prítomnosti.

ĽUBO MIŠKOVIČ
ILUSTRAČNÉ FOTO: INTERNET

NEDOKONČENÁ

BOHA NIETO, STÁVA SA MĽ.
AJ KEĎ NAD HLAVAMI
PRIESTOR DÁVNÝCH PREDKOV
MÁVA ZÁSTAVAMI
SVÄTÝCH,
ŽIVÝCH SVEDKOV.

BOHA NIETO, STÁVA SA MĽ,
KEĎ TMA ŽERIE SVETLO
NÁSTRAHAMĽ.

BOHA NIETO, STÁVA SA MĽ,
KEĎ...

VLADIMÍR ŠTEFANIČ

ILUSTRACNÉ FOTO: MATÚŠ IMRICH

ICHTHYS

Na úrovni diecéznych tímov ponúkame víkendové stretnutia pre dievčatá od 17 rokov. Cieľom týchto stretnutí je prehĺbenie kresťanského života dievčat a zároveň pomoc pri rozpoznávaní osobného povolania. Témy jednotlivých stretnutí budú spoločné pre všetky diecézy.

Názov, pod ktorým chceme propagovať tieto vikendy v rámci celého Slovenska, sa odvíja od loga, ktoré je pre pastoračiu povolání a zároveň siaha do čias prvých kresťanov. Je to ICHTHYS. Chceme začať od Krista, pôvodcu a završiteľa našej viery i povolania každého človeka a chceme bližšie ku Kristovi priviesť aj tých, ktorí budú na tieto stretnutia prichádzať a hľadať odpovede na dôležité otázky svojho života.

Stretnutia budú štyri do roka a každé má svoj „Podnadvpis“:

1. Spiritual RESTART (povolanie k životu - kniha Genézy)
2. Patríš svet(lu)? (sviatosť krsťu a povolanie k svätosti)
3. Duchovný modeling (znovu začať od Krista, sviatostný život)
4. Let's go! Ty si môj štýl! (povolanie laikov a zasvätený život)

V našej košickej arcidiecéze bude prvé stretnutie 26. - 28. 1. 2007 a druhé 16. - 18. 3. 2007.

Kontaktné osoby:

sr. Beáta Franeková FMA
Drábova 12
040 01 Košice,
tel. 055/ 645 19 72,
email: fma@stonline.sk

sr. Arimatea Kiškovská SDR
Hlavná 91
040 21 Košice
tel. 055/ 683 61 11
email: arimatea@srd.sk

Bližšie informácie ponúkame aj na stránke pastoračie povolání: www.kbs.sk/povolania

*za diecézny tím pre pastoračiu povolání
sr. Arimatea, SDR*

V poslednej dobe oveľa častejšie počujeme slová islam, fundamentalizmus, náboženská vojna, stret kultúr a podobne. Teroristický útok z 11. septembra 2001, ktorého 5. výročie sme si pripomenuli tohto roku, odštartoval sériu ďalších útokov, ktoré sa už stali „normálnou“ súčasťou našich životov. Odkiaľ prichádza nebezpečenstvo, ako je to s tým islamom, ako sa k nemu postaviť? Tieto otázky nás priviedli k zamysleniu, na ktoré vyzýva dnešná doba každého človeka patriaceho do tzv. západnej civilizácie, nevynímajúc nás kresťanov.

TOTO JE VIERA NAŠA, TOTO JE VIERA Cirkvi

*„...Cirkev povzbudzuje svojich synov a dcéry, aby s múdrosťou a láskou vydávali svedectvo o viere a kresťanskom živote, nadviažuc dialóg a spoluprácu s vyznavačmi iných náboženstiev, a uznávali, chránili i zveľaďovali duchovné, mravné a spoločensko-kultúrne hodnoty, ktoré sa u nich nenachádzajú.“
(Nostra Aetate 2)*

Prednedávnom vyšla vo vydavateľstve Verbum v Košiciach kniha, ktorej autormi sú Marcello Pera a súčasný pápež, vtedy ešte kardinál Joseph Ratzinger. Táto kniha nesie titul *Bez koreňov s podnázvami Európa, Relativizmus, Kresťanstvo a Islam*.

Marcello Pera v úvode knihy píše: „*Horšie od života žitého bez koreňov je len žiť bez ovocia.*“ Musíme si však položiť pár otázok v súvislosti tohto vážneho výroku s Európou, relativizmom, kresťanstvom a islamom. Je Európa naozaj *bez koreňov*? Je kresťanstvo a islam navzájom vo vojnovom stave? Ako sa vlastne relativizmus prejavuje v živote Európy a v našom živote?

Na prvú otázku nám dáva odpoveď história, ktorú v spomínanej knihe vo svojom príspevku rozoberá kardinál Ratzinger. A my, či chceme ale-

bo nie, s tým musíme súhlasiť. Dejiny sa totiž zmeniť nedajú, možno iba inak interpretovať. Ale pravdou je, že Európa korene má! Má ich a sú kresťanské. To sa poprieť nedá, to sa dá len zaprieť, alebo nepriznať sa k tomu. „*Každého, kto mňa vyzná pred ľuďmi; aj ja vyznám pred svojím Otcom, ktorý je na nebesiach.*“ (Mt 10, 32)

Na druhú otázku je odpoveď ťažká a nie jednoznačná. Netrúfnem si na ňu odpovedať, ale dúfam a modlím sa, aby táto vojna nikdy nebola vyhlásená. No je to ťažká cesta a len život ukáže, či sa dá po nej ísť. Prečo je to otázne? Pretože keby sme chceli žiť v nejakej islamskej krajine, tak svoju vieru tam môžeme asi len sotva verejne prejať. Avšak čo si musíme priznať aj my, je, že sme málo zapálení za svoju vieru. My kresťania málo horíme za Krista. Ak niekto urazí v židovstve, či v islame Boha, Alaha, Tóru, Korán alebo niečo, či niekoho z ich blízkeho okolia, čaká ho istý postih zo strany príslušných orgánov. No ak sa niekto vysmieva z Krista či jeho nasledovníkov, odvolávame sa na slobodu slova. Sloboda však vie, kde sú hranice.

A nakoniec odpoveď na tretiu otázku. Relativizmus Európy a nášho života sa prejavuje veľmi jasne práve v neuznávaní

a podkopávaní zjavených právd. Už nie je jasné, že manželstvo je zväzok muža a ženy, že život začína od oplodnenia, ktorého tajomstvo je také veľké, že ani nevieme, kedy k nemu dochádza a zaslúži si BYŤ až do konca, že keď z pápežovho príhovoru vytrhnú nejaký výrok, ktorý odsúdia iné vyznania, tak sme tiež pobúrení, hoci možno ani nevieme, čo presne povedal, že keď sa útočí na biskupov, či kňazov z rôznych strán, najmä médií, tak sme ticho, dokonca sa na tom ešte aj pobavíme. Nie je

vždy pravdou alebo dobrom to, čo chce väčšina. „Poznáš tvoje skutky, že nie si ani studený ani horúci. Kiež by si bol studený alebo horúci! Takto, že si vlažný, ani horúci ani studený, už-už ťa vypľúvam z úst.“ (Zjv 3, 15 – 16)

„Horšie od života žitého bez koreňov je len žiť bez ovocia.“

Vzťah islamu a kresťanstva je napätý. To si musíme priznať. Prečo je to tak? Vyšli mnohé štúdie i články v časopisoch, v ktorých autori poukazujú na generácie potomkov prisťahovalcov z islamských krajín, ktorí vyvolávajú nepokoje (príklad Francúzska), alebo iným spôsobom sa domáhajú „svojich práv“, či skôr inkulturácie do európskej kultúry. Je tu však otáz-

ka, či je to možné. Ako môžeme nechať bývať niekoho cudzieho u nás, v našom dome, s tým, že by sme ho nechali, aby si robil čo chce a nedodržiaval by naše zvyklosti? Jedine tak, že ani my žiadne svoje návyky zachovávať nebudeme. Buď ich návštevník akceptuje alebo nie. Ak áno, práve tu sa otvára priestor na začlenenie do našej kultúry – priestor na inkulturáciu. Ak sa s týmito pravidlami nechce stotožniť, musíme urobiť patričné rozhodnutia a byť pripravení niesť za ne aj zodpovednosť. Je však len málo pravdepodobné, že nedôjde k vzájomnému stretu.

Hovorí sa, že Európa vymiera. Čo je však horšie, vymiera duchovne. Hodnoty tejto sféry ľudskej bytosti sú potláčané a vytlačované na perifériu života jednotlivca a spoločnosti. Nie je vari toto horšie žitý život, život bez ovocia? „Každý strom, ktorý nepri-
náša dobré ovocie, vytnú a hodia do ohňa.“ (Mt 7, 19)

Žijeme spôsobom života, ktorý od každého z nás chce len produktivitu. A tak, či chceme alebo nie, sme nútení podávať výkon často na úkor iných, podstatných hodnôt. Už nielen muži a otcovia rodín odchádzajú za prácou do zahrani-

čia či ďaleko od domova. Sú to už aj ženy a matky. Prečo to spomínam v súvislosti so vzťahom medzi kresťanstvom a islamom? Moja nebohá stará mama mi rozprávala, aký bol život počas vojny. Ako ľudia museli dávať „na kontigenty“. Dodala však, že ľudia viac dôverovali Bohu. My, kresťania dneška, asi viac dôverujeme sebe a vlastným schopnostiam. Predstavitelia štátov a veľmocí, ale aj my ostatní veríme v to, že takmer všetko môžeme dosiahnuť postavením, peniazmi, kontaktmi, naším vplyvom či silou. Toto svoje presvedčenie a spôsob života dokonca vyvážame von, do krajín, ktoré také niečo v takej kvantite a kvalite vôbec nepoznajú. Chceme ich presvedčiť, často aj násilím (vojna v Iraku), že práve náš spôsob života je ten lepší, ten pravý. Niekedy by sme možno chceli ovládať aj samotného Boha. A pritom skutočnosť je celkom iná. Tak sa boj o moc a vplyv skrýva za boj medzi náboženstvami. Je to však naozaj len zásterka? Rozhodne ani vojna v Iraku, ani výtržnosti vo Francúzsku, ani nijaké iné vyčinenie nie je vojnou náboženskou. Avšak nevyhnutne tu ku stretom náboženstiev dochádza.

Povieme si, že sa nás to tu, na východe Slovenska, netýka. A už vôbec nie v nejakej dedinke na Šariši, Zemplíne alebo Above. Ale týka sa nás to. Je to súčasťou aj nášho života. V prvom rade a v podstate života je to otázka, do akej miery žijem svoju vieru a teda podľa nej aj konám a ako ju odovzdávam ďalším generáciám! Nemôžem žiť pravdivo

Chrám Hagia Sofia (Svätá Múdrost) v dnešnom Istambule bol dlhé storočia symbolom kresťanstva, no po vpáde Turkov v roku 1453 bol prestavaný na mešitu.

vieru, ak ňou nebudujem. Ak nebudujem svoj život, rodinu, farské spoločenstvo, spoločenstvo obyvateľov obce, štátu, kontinentu.

Nevyriešime problém vzťahu islamu a kresťanstva v Európe, ale môžeme vyriešiť problémy vzťahov vo svojom okolí. Nemusíme nevyhnutne mať na tomto svete peniaze, vplyv a moc, ale môžeme žiadať o Božiu pomoc a Boží vplyv na problém, ktorý sa nás dotýka priamo či nepriamo.

Rád by som použil jednu modlitbu, ktorú sa modlí Cirkev, teda my všetci, ktorí sme krstom včlenení do živého tajomného Kristovho tela ako údy, ktoré majú plniť svoju funkciu. Chceme ju prijať ako výzvu pre nás všetkých, aby sme sa nanovo zapálili pre Krista, aby sme naplňovali slová tejto modlitby svojím životom a aby sme boli horlivými a pravými svedkami Boha Abraháma, Izáka, Jakuba a našich otcov, teda pravého a jediného Boha všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme, ktorý spolu so svojím jediným Synom Ježišom Kristom v spoločenstve s Duchom Svätým žije a kraľuje v našich životoch na veky:

„Toto je viera Cirkvi, toto je viera naša. Túto vieru vyznávame a ona je našou slávou v Ježišovi Kristovi, našom Pánovi.“

DALIBOR ONDREJ
PASTORAČNÁ PRAX CLEVELAND, OHIO, USA
FOTO: INTERNET

KRESŤANSTVO V MOSLIMSKÝCH KRAJINÁCH

Z čítania Nového zákona, z knihy Skutkov apoštolov a Pavlových listov, sú nám známe mestá ako Damask, Antiochia, Tarzus, Efez, Laodicea či mnohé iné. V nich sa vzmáhala a rástla prvotná Cirkev. V súčasnosti tieto mestá ležia v krajinách, kde je štátnym náboženstvom islam a kresťania sú iba malou komunitou veriacich. Aké postavenie má v týchto krajinách kresťanstvo? Ako svoju vieru vyznávajú kresťania?

Z dejín Cirkvi a z Nového zákona vieme, že tieto komunity založili priamo učeníci Pána Ježiša, preto im prislúcha aj titul „apoštolské“. Ich význam a existenciu zdôrazňovali aj prvé všeobecné cirkevné koncily, ktoré sa konali práve v dnešnom Turecku. Kresťanstvo sa v oblasti Blízkeho východu a severnej Afriky šírilo rýchlejšie ako v Európe, čo dokazuje aj vytvorenie prvých patriarchátov v Konštantínopole, v egyptskej Alexandrii, v Antiochii a v Jeruzaleme. V týchto krajinách existuje 22 východných cirkví, ktoré ako svoju hlavu uznávajú pápeža a sú pod správou Kongregácie

pre východné cirkvi. Celkový počet katolíkov v krajinách Blízkeho východu a severnej Afriky je približne 22 miliónov. Žijú v Egypte, na Sinajskom polostrove, v štátoch severnej Afriky ako Maroko, Alžírsko, Tunisko, Líbya, ďalej v Iraku, Iráne, Sýrii, Palestíne, Jordánsku a Turecku.

Severná Afrika

V severnej Afrike sa kresťanstvo veľmi výrazne rozšírilo v časoch prvotnej Cirkvi a pevná cirkevná organizácia tu bola už na konci tretieho storočia. Vznikli tu kvitnúce diecézy, ktoré dali Cirkvi významných svätcov, ako boli svätý Augustín, veľký učiteľ Cirkvi, svätý Cyprián alebo alexandrijskí mučeníci. Postupne do šiesteho storočia bolo kresťanstvo usadené v celej severnej Afrike. No v siedmom storočí sa tadiaľto prehnali islamské vojská a za sebou zanechali len rumoviská biskupských sídel, po ktorých v súčasnosti ostali tituly slúžiace ako biskupské tituly pomocných biskupov (aj košickí pomocní biskupi Mons. Bernard Bober a Mons. Stanislav Stolárik majú svoje titulárne biskupské sídla v dnešnom Alžírsku). Napriek tomu, že kresťanstvo z krajín severnej Afriky takmer vymizlo, nachádzame v nich aj dnes kresťanské komunity. V piatich štátoch severnej

Afriky - Egypt, Líbya, Tunisko, Alžírsko a Maroko - žije dnes približne 350 000 katolíkov. Nie v každom štáte majú rovnaké postavenie. Asi najhoršie postavenie majú katolíci v Líbyi, kde vládny vojenský režim obmedzuje slobodu vierovyznania. Naopak, najviac slobody pociťujú katolíci v Tunisku a Egypte. Počas storočí v severnej Afrike pôsobilo mnoho misionárov, no nezaznamenali veľké evanjelizačné úspechy. Príchod a počet nových misionárov je v súčasnosti kontrolovaný a obmedzovaný zo strany vlád týchto krajín. V porovnaní s krajinami Blízkeho východu tu však kresťanstvo zažíva lepšie časy, o čom svedčia aj niektoré apoštolské cesty Svätého Otca Jána

Katedrála sv. Vincenta de Paul v hlavnom meste Tuniska bola postavená v roku 1882 a dodnes sa v nej konajú bohoslužby. Katedrálu v roku 1996 navštívil aj Svätý Otec Ján Pavol II.

Pavla II. do niektorých z týchto severoafrických krajín.

Blízky východ

V krajinách Blízkeho východu má islam svoje najsilnejšie zoskupenie a centrá. Tu na „posvätné pôde“ vznikol islam, tadiaľto chodieval zakladateľ islamu Mohamed a v tejto oblasti sa nachádza taktiež posvätné mesto islamu Mekka, či ďalšie „sväté mesto“ Medina. Kresťania na Blízkom východe neustále odchádzajú do iných krajín a už takmer pol storočia vedia, čo je to emigrácia a tiché vyhánanie z vlastných domovov, čoho príčinou sú vojny a tlak zo strany islamu. Počet tých, ktorí odchádzajú, neustále narastá a to môže zapríčiniť, že východné spoločenstvá katolíkov pomaly na Blízkom východe zaniknú.

N a j v ä č š í m moslimským štátom na Blízkom východe, rozlohou ako aj počtom obyvateľov, je Saudská Arábia. V krajine neexistuje ani jedna kaplnka, nepôsobí tam ani jeden kňaz, zakázaný je dovoz Biblie a náboženských predmetov ako napr. ruženec alebo kríž. Takisto sa vládny režim, čo sa týka týchto zákazov, správa aj k iným náboženstvám, napríklad k židovstvu.

Dôvodom je, že celé územie štátu je ako miesto narodenia a pôsobenia Mohameda *posvätné*. V Saudskej Arábii panuje najtvrdšia netolerancia a nepomáha nijaký rozumný argument, najnižším možným trestom je okamžité vyhodenie z krajiny. Výzvy zo strany kresťanov o aplikovanie rovnakej slobody, akú majú moslimovia v európskych krajinách a inde, nenachádzajú nijakú odozvu.

Spojené arabské emiráty v blízkom susedstve poskytujú kresťanom aspoň trochu náboženskej slobody. Sedem malých území na arabskom polostrove si utvorilo spoločnú federáciu dedičných monarchií na čele s Najvyššou radou siedmich emirov, ktorí majú absolútnu moc na vlastnom území. Obyvateľov je tu oveľa menej ako v Saudskej Arábii, okolo troch miliónov, ale ich nárast je veľmi silný, najmä prílivom pracovných síl zvonku. Katolícka cirkev tu pracuje výlučne medzi prisťahovalcami, ktorí sem prišli ako technici, robotníci a podobne. Emiri pre nich dovolili postaviť kostoly, ale tak, aby nebudili pozornosť a nepríťahovali druhých. Spolužitie moslimov a kresťanov je tu na vysokej úrovni, ak nie vôbec najlepšie v tejto oblasti. Krajina sa stáva veľmi rýchlo známou a vyspelou, čo znamená pre kresťanov takmer úplnú slobodu.

V troch malých štátoch Perzského zálivu, v Kuvajte, Bahrajne a Katar, je situácia kresťanov pomerne dobrá. Žije ich tam síce veľmi málo, ale zažívajú slobodu vierovyznania. Badať ►

aj pokroky v komunikácii, keď vláda Kataru uvoľnila pozemky na stavbu kostolov. V Jemene a Ománe ešte po druhej svetovej vojne žili kresťania v malých komunitách. Dnes je v týchto dvoch krajinách zakázané vyznávať inú vieru než islam a kresťania boli úplne vyhnaní.

Isté zlepšenie postavenia kresťanov môžeme badať v Iraku po ukončení režimu Saddáma Husajna a nastúpení novej vlády. Počiatky kresťanstva v tejto krajine siahajú až do apoštolských čias, keď krajinu podľa tradície evanjelizoval svätý apoštol Tomáš. Dnes sa ku kresťanstvu v Iraku hlási 800 000 obyvateľov. Do katolíckej Cirkvi patria komunity piatich východných cirkví: Chaldejská cirkev, Sýrskoantiochijská cirkev, Sýrsko-katolícka cirkev a Arménska cirkev. Od roku 1989 je v Iraku i pápežský nuncius. Súčasná politická situácia môže priniesť zlepšenie pre kresťanov, ale neustále teroristické útoky fundamentálnych moslimov ohrozujú svetlejšiu budúcnosť.

V susednom Iráne je situácia horšia. Kresťanstvo sa tu usadilo na prelome druhého a tretieho storočia. V 80. rokoch dvadsiateho storočia v krajine panoval režim, ktorý tvrdo bojoval proti kresťanom v krajine, zrušili sa katolícke školy, z krajiny boli vyhnaní kňazi a rehoľníčky a takisto arcibiskup rímskeho obradu, ktorý bol zároveň pápežským delegátom. Kresťania môžu svoju vieru prejavovať iba v súkromí, náboženstvo sa vyučuje iba v kostoloch.

V iných štyroch blízkových chodných štátoch (Izrael, Jordánsko, Libanon a Sýria) islam nie je až takým dominantným. Izrael je jediným nearabským štátom na Blízkom východe a od roku 1994 nadviazal diplomatické styky so Svätou stolicou. Libanon bol v polovici dvadsiateho storočia vzorom v spolunažívaní viacerých náboženstiev. Dnes, po mnohých ťažkostiach - najmä občianskej vojne v rokoch 1975 - 1990, tu žije 500 000 kresťanov. Silnou je komunita maronitov so svojím patriarchom v Antiochii, ale kvôli nepokojom je tu emigrácia na dennom poriadku.

Na sever od Sýrie a Libanonu sa nachádza štát dvoch sveta-dielov, Turecko. Konštantínopol, dnes Istanbul, bol až do jeho dobytia Turkami v roku 1453 dôležitým cirkevným centrom. V súčasnosti má Turecko približne 65 miliónov obyvateľov, z čoho je 99 % moslimov. Islam je štátnym náboženstvom. Po dlhých rokoch prenasledovania kresťanov, ktorého výsledkom bolo emigrovanie, žije dnes v Turecku približne 100 000 kresťanov rôznych obradov. V krajine majú svoje sídlo traja katolícki biskupi. Snažia sa hlavne o to, aby kresťanom, ktorí zo strachu zamenili svoju vieru za moslimskú, priviedli späť. Všetok cirkevný majetok je v rukách štátu a Cirkev s ním nemôže manipulovať. V diecézach biskupi nemôžu otvoriť semináre a s ťažkosťami riešia rôzne problémy. Nádejou na lepšie postavenie Cirkvi v Turecku je vstup krajiny do Európskej únie,

s ktorou Turecko momentálne vedie prístupové rokovania.

Ako ďalej?

V súčasnom svete plnom vojnových konfliktov, z ktorých niektoré vznikajú aj na základe náboženských otázok, je dôležitá vzájomná tolerancia a vzájomný dialóg.

Postoj nás kresťanov k slobode vierovyznania moslimov je plne tolerantný. Moslimovia v krajinách Európy svoju vieru môžu vyznávať slobodne. No na opačnom poli, na Blízkom východe, kresťania slobodu vierovyznaniu nepoznajú, a ak áno, tak iba v malom rozsahu. Ak sa však postoj vlád týchto krajín k slobode vierovyznania nezmení, vzájomný dialóg nepokročí ďalej a bude stagnovať. My kresťania máme v tejto otázke jasno, moslimovia u nás majú slobodu, treba len čakať na odpoveď v tejto otázke z druhej strany, zo strany islamu.

SLAVOMÍR ENGEL

FOTO: INTERNET

POTREBUJEME VEĽA OTVORENOSTI, ÚPRIMNOSTI A PRAVDIVOSTI

Nikto by si pred 12. septembrom nevedel predstaviť, čo môže vyvolať jedna prednáška pápeža Benedikta XVI. Človek by očakával, že prednáška na univerzitnej pôde, vedená vysokým štýlom, dokazujúca sčítanosť, prehľad a múdrosť jej autora, prednáška adresovaná akademickej obci, zaujme skôr menší okruh poslucháčov.

Ale to, čo táto prednáška vyvolala, by nepredpokladal ani ten najsmelší človek. Kritika, protesty, nepokoje, dokonca až útoky na kresťanov. A to všetko kvôli jednej vete. A azda to je na tom najhoršie. Po vypočutí jedinej vety namiesto celej prednášky povstal svet islamu a volal do zbroje.

Kresťania reagovali vysvetľovaním pápežových slov, dokazovaním toho, čo v skutočnosti chcel povedať a čo aj povedal. Aj náš pomocný biskup Mons.

Stanislav Stolárik reagoval na tieto udalosti vo svojej homilii počas slávnostnej sv.

omše Veni Sancte na otvorení akademického roka 2006/2007.

Prinášame vám jej skrátenú verziu.

Rozum a viera

„**N**ekonat' rozumne odporuje podstate Boha,“ povedal Benedikt XVI. a celá jeho prednáška je symfóniou

hlbokého filozoficko-teologického prejavu osobného myslenia a zhodnotenia vývoja vzťahu rozumu a viery, ktoré sa tvorilo a formovalo v prostredí helenistickej kultúry, opierajúc sa o biblickú vieru, čo napokon „nadobudlo svoj historicky rozhodujúci charakter v Európe. A môžeme to vyjadriť aj opačne: Toto stretnutie, ku ktorému možno prirátat' ešte dedičstvo Ríma, vytvorilo Európu a ostáva základom toho, čo možno právom nazvať Európou.“ Benedikt XVI. neobišiel ani redukcionistické tendencie v priebehu dejín Európy, čoho dôsledkom sa stalo, že sám človek sa stal zredukovaným, čím sa ochudobnil o odpovede na základné existenciálne otázky, „formulované vďaka náboženstvu a etike“. Preto pápež konštatoval: „Teológia patrí na univerzitu a do širokého záberu vedeckého dialógu, nielen ako historická disciplína a jedna z humanitných vied, ale práve ako teológia, ako skúmanie racionality viery.“

Dialóg ako cesta k porozumeniu

Tieto závažné myšlienky Benedikta XVI. však zostali nepovšimnuté, nakoľko pozornosť sa upriamila na ďalšie slová. Boli to slová byzantského cisára Manuela II. Palaeologosa, ktoré vyriešil v zimnom tábore v Ankare (asi 1391) v rozhovore s učeným Peržanom o kresťanstve a islamе: „Ukáž mi, čo nové priniesol

Mohamed a nájdeš iba zlé a nehumánne veci, ako napríklad to, že ti predpísal, aby si vieru, ktorú ti hlásal, šíril mečom.“ Ďalšie pápežove slová objasňujú kontext zmyslu vyriešených slov: „Boh nemá záľubu v krvi, a nekonat' rozumne odporuje podstate Boha... Kto chce niekoho priviesť k viere, potrebuje byť dobrým rečníkom a správne uvažovať, a nie používať násilie a hrozby.“ Myšlienky, ktoré Benedikt XVI. vyslovil vo svojej prednáške na Univerzite v Regensburgu, boli, ako to nakoniec sám povedal, pozvaním „partnerov do dialógu v tomto veľkolepom logose, v tejto šírke rozumu. Neprerušujte ju objavovať, stále nanovo, je veľkou úlohou univerzity.“

Následná reakcia na pápežove slová, vyňaté z kontextu prednášky ako celku, je nám známa. Dostavili sa nielen vyjadrenia verbálnej nespokojnosti niektorých radikálnych skupín moslimského sveta, ale aj prejavy násilných útokov, ktoré ničili kresťanské objekty a privodili aj smrť rehoľnej sestry. Riaditeľ Tlačového strediska Svätej Stolice, páter Frederico Lombardi, odpovedal všetkým dotknutým: „Pápež nemal v úmysle dotknúť sa čítania moslimov, keďže rešpektuje islam a podporuje dialóg s moslimami,“ a pokračoval: „Je vhodné zdôrazniť, že – ako vyplýva z pozorného čítania textu – to, čo Svätému Otcovi leží na srdci, je jasné a radikálne odmietnutie

náboženskej motivácie násilia. Úmyslom Svätého Otca zaiste nebolo predostrieť hlbkovú štúdiu o džiháde a moslimskom myslení... a už vôbec nie uraziť čítanie moslimských veriacich. Skôr sa... zreteľne ukazuje napomenutie určené západnej kultúre, aby sa vyvarovala „pohrdania“ Bohom a cynizmu, ktorý považuje výsmech za právo slobody... Jasnou vôľou Svätého Otca je pestovať postoj úcty a dialógu voči iným náboženstvám a kultúram, evidentne aj voči islamu.“

Musíme sa naučiť pracovať spoločne

Pri nedeľnej modlitbe Anjel Pána v Castel Gandolfo (17.9.2006) vyjadril osobnú ľútosť nad nepochopením slov prednášky v Regensburgu sám Benedikt XVI. Povedal: „V tejto chvíli by som rád vyjadril hlbokú ľútosť nad reakciami v niekto-

rých krajinách na určité pasáže z môjho prejavu na Univerzite v Regensburgu, ktoré boli považované za urážku čítania moslimov. Boli v skutočnosti citáciou zo stredovekého textu, ktorý žiadnym spôsobom nevyjadruje moje osobné myšlienky... Dúfam, že to prispeje k upokojeniu srdca a k objasneniu skutočného významu môjho prejavu, ktorý celkovo bol a stále je pozvaním k otvorenému a úprimnému dialógu s veľkým vzájomným rešpektom.“ Oficiálny postoj Svätej Stolicy k danej problematike uzavrieme časťou vyhlásenia štátneho sekretára, kardinála Tarcisia Bertoneho: „Postoj pápeža k islamu je jednoznačne taký, ako je vyjadrený v koncilovom dokumente *Nostra aetate*: „Cirkve sa s úctou díva i na moslimov, ktorí sa klaňajú jedinému, živému, jestvujúcemu, milosrdnému a všemohúcemu Bohu, Stvoriteľovi neba i zeme,

ktorý prehovoril k ľuďom. Jeho ustanoveniam, a to aj skrytým, usilujú sa podrobiť z celého srdca, ako sa podriadil Bohu Abrahám, na ktorého sa islamská viera rada odvoláva. Ježiša síce neuznávajú za Boha, ale ctia si ho ako proroka. Uctieva jú si aj jeho panenskú matku Máriu a zavše ju aj nábožne vzývajú. Okrem toho očakávajú súdny deň, keď Boh dá odplatu všetkým zmŕtvychvstalým ľuďom. Popritom majú v úcte mravný život a uctieva jú si Boha najmä modlitbou, almužnou a pôstom.“ (18.9.2006)

Je aj na nás, aby sme vyslovili ľútosť nad nesprávnym pochopením pápežových slov v niektorých kruhoch islamskej komunity. Vyslovujeme nádej, že stretnutie Benedikta XVI. s predstaviteľmi islamu v Castel Gandolfo 25.9.2006, ktoré inicioval pápež, napomôže preklenúť toto nepochopenie

a bude znova posilnením vzájomného dialógu a spolupráce. Pápež sa vo svojom príhovore prítomným jasne vyslovil za nutnosť vzájomného dialógu a spolupráce, keď povedal: „Kresťania a moslimovia sa musia naučiť pracovať spoločne... Je tiež povinnosťou nás, náboženských predstaviteľov a politikov, aby sme ľudí viedli k takémuto konaniu.“ Benedikt XVI. potvrdil úsilie pokračovať v ceste, po ktorej kráčal Ján Pavol II., čo zdôraznil citovaním slov svojho predchodcu, ktoré povedal mladým v Casablanke v r. 1985: „Rešpekt a dialóg si vyžadujú obojstrannosť na všetkých úrovniach, predovšetkým, čo sa týka základných slobôd a osobitne náboženskej slobody. Oni pomáhajú pokoju a porozumeniu medzi národmi.“ Avšak už 27.9.2006 vystúpilo na pôde OSN 56 predstaviteľov islamských krajín s požiadavkou

pápežovho ospravedlnenia za citovaný výrok, čím sa kruh vyvolaného problému ešte viac špirálovite uzatvára do seba, akoby bez vôle na jeho preseknutie.

Keď uvažujeme o vzniknutom probléme stretnutia s islamskou kultúrou, môže sa javiť, že celá problematika nás presahuje a priamo sa nás nedotýka. Nie je to celkom tak, všetci sme nejakým spôsobom vtiahnutí do témy, ktorú nastolil Benedikt XVI. na Univerzite v Regensburgu. Zjednodušene povedané, pápež oslovil všetkých na akademickej pôde a zdôraznil dôležitosť dialógu, ktorý je jediným nástrojom vzájomného porozumenia. My na Slovensku sme sa azda ešte celkom nevysporiadali so zavraždením mladého študenta v závere minulého roka, stále je pre nás zahmlený prípad študentky z nedávnej minulosti. Potrebujeme veľa otvorenosti, úprimnosti a pravdivosti, aby sme boli správne zorientovaní aj v týchto situáciách a v budúcnosti im predchádzali.

Poznajme Krista

Dnes, keď stojíme na začiatku nového akademického roka, si v liturgickom kalendári pripomíname sv. Hieronyma, známeho výrokom: „Neznalosť Písma je neznalosťou Krista,“ čo by mohlo povzbudiť všetkých študentov, aby v priebehu práve tohto roka prečítali celé Sväté Písmo kvôli lepšiemu poznaniu Krista. V zmysle a duchu dnes uvažovaných slov by som si dovoľil následnú analógiu: ak chceme lepšie a predovšetkým pravdivo poznať Cirkev, pozorne sledujme ohlasovanú náuku Svätého otca a v prípade možných nejasností, znova sledujme, ako ich vysvetľuje práve

on, ktorý je prvým učiteľom viery v aktuálnom čase. Predsa kto jeho počúva, počúva Krista, a to nie je zanedbateľné (porov. Lk 10, 16). V tejto chvíli odhaľujeme nádhernú jednotu so slovami sv. Hieronyma, ktoré v doplnení, podľa tradície a v praxi Katolíckej cirkvi, by mohli byť sformulované takto: Kto nespoznáva Písmo a Svätým otcom ohlasovanú náuku, nespoznáva dôvernejšie Krista. Poznať dôvernejšie Krista cez Písmo a Svätým otcom ohlasovanú náuku, povzbudzuje k otvorenému ekumenickému dialógu a k spoločnej kontemplácii Kristovej Tváre so všetkými kresťanmi, a rovnako znamená vyvarovať sa mnohých nejasností a nerozumení aj v medziľudských vzťahoch, čo bude pre dobro všetkých. Toto poznanie vždy povzbudzuje k otvorenému dialógu, vzájomnému rešpektovaniu a spolupráci.

+ MONS. STANISLAV STOLÁRIK

KOŠICKÝ POMOCNÝ BISKUP

FOTO: INTERNET

NÁVRATY

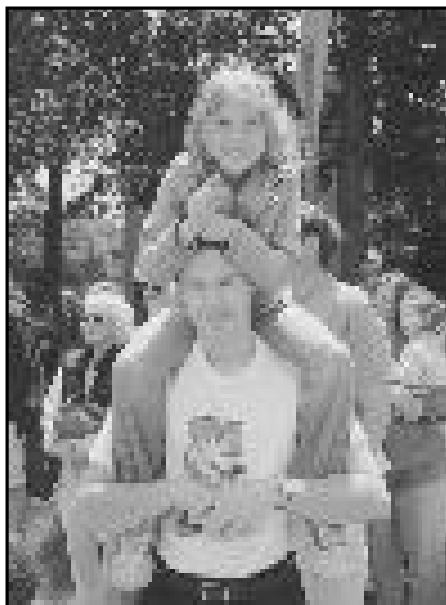
*Po roku sme späť. Čo viac k tomu dodať?
Vaši ex-pastoračníci*

Predstava o duchovnom živote v Spojených Štátoch je u mnohých z nás negatívna. Aj ja som sa podobne obával, ako to bude v Clevelande vyzeráť, či to bude také ako vo filmoch, alebo ako som vedel z počutia od iných. Napriek tomu som tam odchádzal s otvoreným srdcom zažiť niečo nové, či už to bude dobré a či zlé. A teraz, po roku, môžem zhodnotiť, že Amerika ma prekvapila. Pozitívne.

Môj pastoračný ročník som prežil v slovenskom benediktínskom kláštore a v dvoch diecéznych farnostiach. Vďaka tejto rôznorodosti som mal príležitosť vidieť široký záber americkej pastorácie. Pracoval som s deťmi v škole, s mladými v ich spoločenstve, so starými ľuďmi, s chorými, s dospelákmi, s kňazmi a trvalými diakonmi na diecéznych stretnutiach a s bezdomovcami. Bolo to niečo nové, čo som ešte pred tým nerobil, preto ma to v každom ohľade obohatilo. Aj skúsenosť osamotenosti v krajine za „veľkou mláku“ pomohla môjmu rastu. A ešte niečo o tom prekvapení, za ktoré vďačím Clevelandu. Ľudia ma prekvapili svojou otvorenosťou a ochotou pomôcť. A aj keď som predtým počul o ich umelej usmievavosti, stretol som sa skôr s opakom.

Amerika je iná ako Slovensko, ale má aj niečo do seba.

Pavol Hrabovecký, Cleveland, Ohio, USA

František Telvák, Portaria, Taliansko

Pastoračný ročník som strávil v Taliansku, v arcidiecéze Spoleto-Norcia, vo farnosti Portaria, ktorá má jednu filiálku Macerino.

Je to malá dedinka v provincii Umbria (bývalý pápežský štát), s približne 500 veľmi dobrými ľuďmi.

Keď som prišiel do farnosti, prekvapili ma dve veci. Prvou vecou je, že tam pečú chlieb bez soli a tou druhou je ĽUDSKOSŤ.

Veriaci vo farnosti mi stále hovorili: „Ak chceš byť dobrým farárom, musíš byť dobrým človekom. Ak nebudeš dobrým človekom, nikdy nebudeš dobrým farárom.“

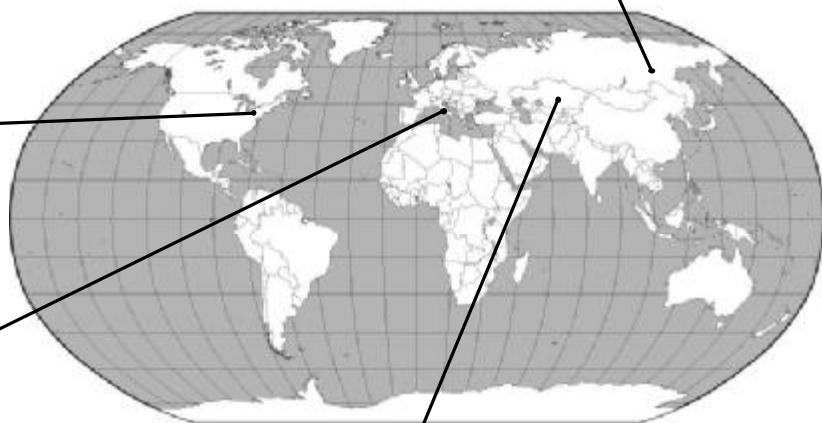
Som rád, že som tam bol a že mi Pán Boh poslal do cesty takých ľudí.

Považoval som za samozrejmosť byť obklopený kresťanskými symbolmi. Napríklad kostol v centre mesta alebo kríž pri ceste. No nie všade to tak je. Bol som v oblasti, kde je samozrejmosťou šamanský strom alebo socha Lenina v centre mesta. Úlohu byť krížom, byť chrámom, byť symbolom tu plnia kresťania. Svojím životom, postojmi, pre ktoré sú podceňovaní. Niekde je ťažké veriť. Niekde je ťažké byť svedkom.

Martin Štieber, Aldan, Rusko

Martin Gaľa, Žezkazgan, Kazachstan

Fúka nepríjemný, prашný vietor, no v polovici 500 km dlhej trasy z Karagandy do Žezkazganu, po nie práve najrovnejšej ceste, si už telo po 4 hodinách cesty žiada prestávku na oddych, a tak s otcom Viktorom vyrážame na krátku prechádzku po stepi. Pri pohľade na nekonečnú rovinatú suchú step, ktorú väčšiu časť roka skrášľuje iba vyschnutá tráva, si pomaly začínam uvedomovať, že aj takáto púšť má svoju krásu. Treba sa ju len naučiť vnímať. Rok misionárskeho života v ďalekej moslimskej krajine bol pre mňa veľmi obohacujúci, plný nenahraditeľných skúseností a priateľov, ale zároveň svojím spôsobom aj veľmi náročný, ako každá misia. Bolo naozaj zaujímavé byť katolíkom v krajine, kde je iba zanedbateľné percento kresťanov.

Je veľmi osožné, ak môže bohoslovec istú dobu stráviť v prostredí, v ktorom raz bude pôsobiť ako kňaz. Ja som mal príležitosť prežiť rok u našich západných susedov vo farnosti Jablonec nad Nisou. Pôvodní obyvatelia tohto mesta boli vystáňovaní do Nemecka a ľudia, ktorí sa do mesta nastáňovali, boli výlučne ateisti. Preto ma milo prekvapilo, že po desiatkach rokov komunizmu sa v srdciach týchto ľudí tak silno a živo prejavuje túžba poznať Pána Boha.

Náplňou môjho pastoračného ročníka bolo hlavne vyučovanie náboženstva a etickej výchovy na základnej katolíckej škole. Spolupracovať vo farskej katechéze, venovať sa miništrantom a mládeži, s ktorými sme podnikali rôzne akcie a výlety. Taktiež som mohol naplno využiť svoju manuálnu zručnosť pri údržbe fary a kostolov.

To, čo som prežil v tomto farskom spoločenstve, bolo pre mňa veľkým obohatením a ďalším významným krokom na ceste ku kňazstvu.

Radoslav Gönci, Jablonec nad Nisou, Česká republika

Patrik Melkovič
Stará Ves nad Ondřejnicí, Česká republika

Názory na pastoračný ročník sa rôznia. Jedni tvrdia, že je dobré, ak bohoslovec zakúsi skutočný život na fare a má možnosť ešte raz sa rozhodnúť pre kňazstvo, kým druhí tvrdia, že je to stratený rok a zbytočné riziko straty duchovného povolania. Podľa mojej skúsenosti je kúsok pravdy v oboch názorových táboroch.

Rok som strávil v Českej republike, v diecéznom centre pre mládež Ostravsko-opavskej diecézy, v Starej Vsi nad Ondřejnicou. Počas roka sme pripravovali rôzne animátorské kurzy pre mladých, duchovné obnovy, školenia a rôzne iné akcie. Chceli sme mladým pomôcť orientovať sa v dnešnej chaotickej spoločnosti, kde sa už stáva, že aj samotné zlo sa pomenuje dobrom, a aby sa vedeli jasne postaviť k takýmto skutočnostiam. Dávali sme nádej, že aj keď sú v triede jedinými veriacimi, má to svoj zmysel, a uistovali sme ich, že nikdy nie sú sami, lebo s nimi je Boh.

Desať mesiacov praxe som prežil na fare v dedine Žakovce. V objekte fary sa nachádza resocializačné stredisko pre mužov, domov pre telesne postihnutých a domov pre osamelých rodičov. O tieto zariadenia a ich obyvateľov sa stará Inštitút Krista Veľkého. Čas mi rýchlo ubiehal pri práci na ošetrovni alebo pri manuálnej práci spolu s tými, ktorí sa na fare ocitli z rôznych dôvodov. Pri nich som sa učil mať rád každého človeka a spoznával som sám seba.

Jozef Harvan, Žakovce

Život mladých je veľmi krásny, dobrodružný, no aj rušný, dynamický a ťažký. Dôležitou skutočnosťou bolo, aby bol človek jednoducho s nimi. Snažil sa som tam byť pre nich, darovať sa im úplne a celý, nehľadiť na seba a vlastné záujmy, ale vždy konať s láskou, ochotou, radosťou, pokojom a pokorou. Dôležité bolo naučiť sa mená študentov. Ak sa ich človek naučí, získa si ich, lebo tým o nich prejaví záujem. V plnom nasadení všetkých svojich schopností, darov a talentov, ktoré som aj tam v sebe objavil, som sa ich snažil využiť pre dobro všetkých mladých. Často si to vyžadovalo veľké obety a odriekania. No pochopil som, že ak sa chcem stať kňazom, musím sa vedieť obetovať nezištne a to z jediného dôvodu: kvôli láske. Lebo „*nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí*

svoj život za svojich priateľov“ (Jn 15, 14). Tento rok ma naučil tej najdôležitejšej veci: milovať nezištne, milovať viac a bez rozdielu všetkých. Milovať, veriť a dúfať v Ježiša Krista viac, než kedykoľvek predtým. Keďže som sa naučil vnímať život reálnejšie, lebo nie vždy to bolo ideálne a ružové, naučil som sa viac modliť a dôverovať Mu, lebo viem, že On sa už postará. To ma držalo a dodnes drží na hladine. Neustále sa utvrdzujem v tom, že spoločenstvo je úžasná vec, že medzi ľuďmi nesmie chýbať komunikácia a dialóg a že robiť dobro sa jednoducho opláti! A hlavne som vďačný za všetky tie hlboké priateľstvá, kamarátstva a známosti, ktoré som mohol počas tohto roka nadobudnúť a získať.

Ján Kulan, UPeCe Bratislava

Martin Hrebík, UPeCe Bratislava

Nedáľeko Košíc, v hlavnom meste Slovenskej Republiky Bratislave, v časti Mlynská Dolina, leží študentské mestečko a v ňom Univerzitné Pastoračné Centrum sv. Jozefa Freinademetza. Miesto, ktoré umožňuje študentom bratislavských univerzít *plávať proti prúdu*. Nestrať sa v dave, zvládnuť slobodu študentského života a upevňovať svoj vzťah s Kristom. Ja, ako koordinátor UPeCe, som mal mladým ľuďom pomáhať na tejto ceste. Spoločnou modlitbou, adoráciami, ale aj rozhovormi im pomôcť hľadať Krista a ukazovať naň. Bola to úloha náročná, ale o to krajšia. Ako koordinátor som mal na starosti chod centra a niekoľkých jeho úsekov (knížnica, kvety, nákupy, pošta, ekonomika, katechézy...) a

aj cez túto službu som sa mohol naučiť pracovať samostatne a zodpovedne. Učiť sa slúžiť, aj keď som unavený, ochotne vypočuť, aj keď som sa nestihol navečerať. Pastoračný ročník v UPeCe ma naučil robiť veci poriadne :) (vo Veľkej sále je 890 stoličiek, ktoré museli byť na nedeľnú svätú omšu poukladané pekne rovno :)))). Ďakujem o. Milanovi Bubákovi a o. Gašparovi Habarovi za prijatie a možnosť naučiť sa množstvo užitočných vecí pre môj budúci život.

Pastoračný ročník vnímam ako pozitívum vo formačnom procese. To, že bohoslovec, ktorý kráča cestou ku kňazstvu, má možnosť zažiť pastoračnú prácu mimo múrov seminára, vidieť život kňaza a sám sa stať súčasťou života vo farnosti, je preňho veľmi prospešné.

Ja som svoj pastoračný ročník strávil vo farnosti Bardejov. Asi tak ako každý, aj ja som bol spočiatku plný obáv, ale aj očakávaní, čo mi tento rok prinesie. Moje obavy neboli opodstatnené, pretože už od prvých chvíľ som bol veľmi milo prijatý a deň za dňom som skusoval, že v tomto krásnom historickom meste žijú ľudia s dobrým srdcom. Mojou úlohou bola práca s miništrantmi, mal som svoju vlastnú skupinku birmovancov, stretával som sa s mládežou. Aký je ľudský život krehký, som pochopil vtedy, keď som navštevoval Hospic Matky Terezy. Prelínali sa tu osudy starších, mladších, ale aj detí. Chodieval som asistovať na sv. omše do Alie (ústav mentálne postihnutých), kde som na deťoch obdivoval krásnu a jednoduchú vieru bez špekulácií a pretvárek. Aj keď sú naše životné osudy rôznorodé, predsa nás niečo spája. Tým najsilnejším putom je puto lásky, ktorou nás miluje Ježiš Kristus a ktorú nám dal slovami, aby sme sa navzájom milovali. Týmto chcem zo srdca poďakovať pánu dekanovi, že som mohol tento rok stráviť v jeho farnosti a všetkým, ktorých som spoznal a povzbudili ma slovom, príkladom alebo pomocou.

Pavol Bober, Bardejov

Kroky mojej pastoračnej skúsenosti viedli do farnosti Zbudské Dlhé, ktorá sa nachádza v malebnom údolí rieky Laborec, takmer v polovici cesty medzi Humenným a Medzilaborcami. Je to tiež rodisko nášho pomocného biskupa Ber-

narda Bobera. Tu som sa stretol s pastoračnou zoči-voči, no tiež s veľmi milými a priateľskými ľuďmi, ktorí mi boli neraz veľmi nápomocní.

Náplňou mojej práce bolo najmä vyučovanie náboženstva na tunajších základných školách (kde som si mohol overiť a vyskúšať svoje vedomosti z pedagogiky), príprava detí na prijatie sviatosti 1. sv. prijímania a mládeže na prijatie sviatosti birmovania. Boli to pre mňa veľmi príjemné a poučné stretnutia. Súčasťou mojej každodennej práce sa postupne stalo aj roznášanie Eucharistie našim chorým, alebo *mojim starcom*, ako som ich neraz volal. Bola to pre mňa veľmi veľká skúsenosť do ďalšieho života, na ktorú stále veľmi rád spomínam. Nechcem však zabudnúť ani na akcie, ktoré sme spolu s duchovným otcom tejto farnosti, Allanom Tomášom, robili, alebo na akcie, ktoré som pripravoval s mládežou. Boli to chvíle radosti, oddychu i posilnenia.

Na záver môžem len skonštatovať, že to bol pre mňa veľmi poučný rok a som veľmi rád, že som ho mohol prežiť práve v tejto farnosti.

Radoslav Bačo, Zbudské Dlhé

KRISTUS UPROSTRED

„Nechcel by si mať rodinu?“ opýtal sa ma raz ktosi, s kým som sa rozprával o tom, že som v seminári a čo to pre môj život znamená. Moja odpoveď bola jednoznačná: „Chcel.“

Počul som výrok, že Najsvätejšia Trojica, to je vlastne rodina. Čo s námietskou, že tam chýba žena-matka? Ved' máme Máriu. Jej úlohu pekne opisuje Scott Hahn vo svojej knihe *Kto si, Mária?* A aj na obraze od Rembrandta *Návrat márnotravného syna* má otec jednu ruku mužskú a druhú ženskú. Ja som veľmi rád a šťastný, že som začlenený do tejto rodiny. Tak ja ako aj všetci pokrstení. Sme začlenení do života rodinných vzťahov s Bohom. V krste sme sa stali členmi tejto rodiny, v ktorej už neprežívame vzťah s Bohom len ako s Pánom, ale oslovujeme ho Otče. Týmto vzťahom musíme nechať viesť svoju vieru, svoj život. Sv. Ján píše: „Pozrite, akú veľkú lásku nám daroval Otec: voláme sa Božími deťmi a nimi aj sme.“ (Jn 3, 1) Nimi aj sme! náš rodinný vzťah k Bohu nás však aj zaväzuje. Ale nie bremenom nepodarených rodinných vzťahov, lebo z Božej strany sú to *laná lásky*, ktorými nás priťahuje k sebe.

Svedectvom týchto lán sú predovšetkým Vianoce, ktoré prežívame každý rok. A hoci sú sviatkami narodenia Pána, predovšetkým sú stretnutím celej rodiny. Boha Otca, ktorý dáva život skrze Ducha Svätého s Ježišom Kristom, ktorý si berie ľudské telo z Márie Panny a Matky, aby prišiel k nám, adoptívnym deťom Božím a priniesol nám pokoj a radosť. Pri každej omši, pri lámaní chleba, sa uskutočňuje toto rodinné stretnutie, ktoré si uvedomujeme zvlášť na Vianoce, lebo vtedy je to asi najprístupnejšie našim zmyslom. Boh sa stal človekom a narodil sa ako jeden z nás.

Rodina sa stretáva pokope. Rodina veriacich, ale aj rodiny biologické, tie z ktorých vychádzame a zakladáme ďalšie. Rôzne okolnosti života

nás núti opustiť našu rodinu. Niekedy len na určitý čas, no niekedy už k návratu či vzájomnému stretnutiu nedôjde. Uvedomujem si však, že aj keď sa cítim sám, tak sám nie som. Pretože som začlenený do rodiny veriacich, do Božej rodiny, od ktorej ma nik nemôže odlúčiť. A tak je to s nami všetkými.

Rodina začína manželstvom a ja mám svadby rád. Na jednej z nich povedal kňaz niečo, čo ma oslovilo a čo sa mi veľmi páči. Mladí ľudia majú totiž mnoho námietok proti uzatvoreniu manželstva pred tvárou Cirkvi ako napríklad: „*My nijaký papier nepotrebujeme keď sa máme radi*,“ alebo „*Je to len formalita a zbytočné divadlo*.“ Ten kňaz však povedal: „*Rozhodli ste sa pozvať Krista na vašu svadbu, do vášho vzťahu a do vášho života*.“ Myslím, že je v tom veľká múdrosť podstaty sviatosti manželstva. Možno povedať, že tam spočíva aj posvätnosť tejto sviatosti, lebo je tam pozvaný Kristus. Už nie je len on a ona, ale už je tam aj Boh. Nemožno na to nepamätať ani v radoostiach, ani v starostiach manželského a rodinného života. Keď prežívam vnútornú radosť z toho, že spoločne sedíme za jedným stolom (aj a hlavne na Vianoce), ďakujem Bohu, ktorý tam je prítomný. Keď naopak prežívam nejaký žal, ďakujem Bohu, že je prítomný aj pri tomto mojom žiali. Moja radosť je o to väčšia a žal o to menší, nakoľko sa s tým podelím s mojimi blízkymi. („*Radujte sa s radujúcimi, plačte s plačúcimi!*“ Rim 12, 15)

Manželstvo pred Bohom dáva doprostred svojej existencie Boha. Tak už členovia rodiny nemajú rebríček hodnôt: toto je prvé, tamto druhé, tretie... Všetko je totiž preniknuté Božím duchom, ktorý je uprostred. Kristus uprostred rodiny, Kristus uprostred nás.

DALIBOR ONDREJ

PASTORAČNÁ PRAX CLEVELAND, OHIO, USA

ILUSTRAČNÉ FOTO: INTERNET

TV NOE

Chceme pozerať TV NOE. No a?

Už od polovice mája vysiela prostredníctvom satelitu Astra3 rodinná televízia TV NOE. Ako ju možno sledovať?

1. Prostredníctvom digitálneho satelitu. Vysiela na pozícii ASTRA3, 23,5 st. východne, polarizácia V, 27500 MSPs, 12525 MHz, VIDEO PID je 167, AUDIO PID 106. Vysielanie je nekódované.

2. Ďalšou možnosťou sledovať vysielanie televízie je káblová televízia. Je potrebné kontaktovať káblového operátora v meste alebo dedine, kde bývate. Signál možno zaradiť do základného súboru bezplatne. Je potrebné o zaradení iba formálne informovať vedenie televízie na mailovej adrese leos.ryska@telepace.cz. Aj od vašej aktivity tak veľmi závisí, či bude TV NOE vysielať vo vašej obci, či meste.

3. Internet. Prostredníctvom stránok www.tvnoe.cz sa môžete pripojiť na internet, vybrať si vhodný dátový tok-56 kbps, 200 kbps, 400 kbps a 800 kbps, a pozerať.

Vysielame, ako ďalej?

Vysielanie sa podarilo spustiť. Stojí to však nemálo úsilia. Prevádzka, nákup autorských práv, výroba nových programov, propagácia... Slovenské programy pripravuje TV LUX.

To všetko si vyžaduje, čas, ľudí a financie. Práve preto je potrebná spolupráca. Za týmto účelom bol vytvorený Klub priateľov TV LUX a TV NOE /v Čechách je to Klub priateľov TELEPACE a TV NOE/. Členstvom v tomto klube priamo podporíte nielen dobrú myšlienku, ale aj chod televízie.

Klub podporili aj biskupi Slovenska a stali sa jeho členmi.

Nad financiami dozerá správna rada TV LUX, ktorá je zložená z 5 zástupcov KBS a 2 zástupcov LUX Communication.

Členské príspevky sú úplne dobrovoľné. Príspevok napríklad 80 Sk mesačne, alebo 1000 Sk ročne však pomôže udržať chod televízie, ktorá prináša kvalitnú alternatívu komercii.

Ako kresťania máme zodpovednosť za vlastné médiá. Preto vás prosíme o podporu tohto projektu.

Klub priateľov TV Lux a TV Noe

Klub priateľov TV Lux a TV Noe je združením tých, ktorí chcú pomáhať uskutočňovať ciele TV Lux a TV Noe, teda pripravovať, vyrábať a vysielať televízne programy.

Členovia Klubu priateľov sa zaväzujú: Šíriť dobré meno TV Lux a TV Noe a podľa možností prispievať na činnosť Klubu

Bude nám ctou a potešením, ak členstvo v tomto klube prijmete. Stačí vyplniť a zaslať prihlášku.

Členom klubu môže byť:

- rodina, ktorej členstvo je kolektívne
- jednotlivec
- právnická osoba

Aby sme vám mohli slúžiť, stačí, ak každý člen venuje denne 2 až 3 Sk.

Ročne to môže byť napr. 1000 Sk, prípadne mesačne 100 Sk + bonus podľa uváženia. Výška príspevku však v každom prípade zostáva úplne dobrovoľná.

Každý člen klubu dostane preukaz, bude dostávať Bulletin obsahujúci zaujímavosti zo života TV Lux a TV Noe, ako aj informácie o novinách z produkcie Lux Communication. To zároveň poskytne členom klubu 10 percentnú zľavu. Táto možnosť sa časom rozšíri aj o ďalších partnerov.

Klub priateľov TV Lux a TV Noe

Kapitulská 11, P.O.Box 113

814 99 Bratislava

klub@tvlux.sk

č.ú. 2629013000/1100

Tešíme sa na vašu spoluprácu!

Počúvaj, syn môj...

1. ČASŤ

Veľkou a zodpovednou úlohou starších na tomto svete je aj odovzdávať skúsenosti, rady do života a poučenia mladším, aby sa učili správne žiť. Na druhej strane je rovnako úlohou mladších počúvať starších a dôverovať ich vekom odskúšanej múdrosti: „Nedaj si ujsť, čo hovoria starší, lebo oni sa tomu priučili od svojich rodičov, od nich sa totiž naučíš rozumnosti, ako máš (správne) odpovedať, keď ti to bude treba.“ (Sir 8,11n)

Preto sme oslovili niektorých „starších“, ktorí by nám mali čo povedať, aby sa vo forme listu prihovorili nasledovníkom v ich vlastnom odbore. Veríme, že si každý z nás niečo pre seba v tom svojom liste aj nájde.

Vám, milý mladý priateľu,

Nech už prichádzate či odchádzate kamkoľvek, rád ~ ako aj týmito slovami ~ Vás požehnávam.

Čo sme do Vás zasievali, bude klíčiť a rásť.

Od vekov až po veky večné roztvárajú sa hĺbožny v nás i výšavy nad nami.

Hovorím Vám a sebe.

Tak sme na zemehrude aj pod hviezdami.

Pod obojím.

Raz v odblesku pravdy a zas v tóni tušenia.

Na bralo, štít, konďar nedá sa dostať skokom.

Iba postupne, vytrvalostne, obozretne, hoci vzletne. Z úpätia a rozpätia nahor.

Povolanie je naplnenie.

V tomto ťažkom čase, čo nám všetkým prichodí žiť i byť, plnom paradoxov, metamorfóz, kríz, vízií i vízií, podľa Heideggera, technika síce prekonala všetky vzdialenosti, ale nevytvorila žiadnu blízkosť.

Deň čo deň sme svedkami pádov, zostupu a ústupu áností. Sme v ohrození slepoty, despoty, nemoty, hlupoty zoď ~ voď mravnosti.

A pritom: Boh je večný rozum, spravodlivosť a láska.

Buďme pevní vo viere. Keď budeme spojení, budeme aj spasení. Nikdy sa nehanbime za evanjelium.

Z múdrejších odo mňa vyberám pre Vás na túto príležitosť z Tesnej brány Pavla Straussa:

„Vigilate! Bedlite! Pokoj, ktorý Vášmu vnútru želim, nech je boj. Boj o dobro, ktoré si budete vzájomne robiť a svetu rozdávať, boj o rast v Kristu.

Nestraťte perspektívu na správnu hierarchiu hodnôt. Všetkému dajte vo svojich životoch len to miesto, ktoré mu prináleží. Nech nezhypertrofuje vo Vašich životoch a srdciach nič, len túha po Absolútne.

Dobra a cnosť nie je nikdy dosť. Nikdy nebudeme dosť dobrí, dosť pokorní, dosť čistí, dosť zdržanliví, dosť úctiví, dosť ohľaduplní, dosť jemní, dosť obetaví a kamarátski.“

S úctivým pozdravením a ďakovaním

Váš

Imrich Vaško

dekan FF KU v Ružomberku

Milá sestrička,

o niekoľko dní zložíte doživotné sľuby a natrvalo sa zasväťíte Bohu. V týchto dňoch Vašej intenzívnej prípravy na váš VEĽKÝ DEŇ Vás chcem pozdraviť a popriať Vám odvahu vykročiť za TÝM, ktorému už dávno patrí Vaše srdce.

Život človeka je ako kniha. Každá stránka predstavuje určitý úsek života s konkrétnou osobnou históriou a novým tajomstvom, ktoré sa postupne odhaľuje. Vy sama najlepšie viete, čo skrývajú jednotlivé stránky tejto knihy a koľko obsahujú zážitkov, zápasov a rôznych nepokojov. Určite v nej nechýbajú ani dni radosti a odhodlania kráčať vpred. V srdci si nesiete svoju vlastnú životnú skúsenosť s TÝM, ktorý tajomným spôsobom riadi Váš život cez rôzne udalosti a ľudí, aj keď možno všetkému vždy nerozumiete.

Teraz, keď je čas urobiť znovu rozhodnutie a nanovo vykročiť, sprevádzam Vás svojimi modlitbami. Chcem Vám povedať, že nie je dôležité neustále sa vraciť v myšlienkach do minulosti, kde už nemôžeme nič zmeniť. Tiež nie je rozumné snívať o budúcnosti, na ktorú máme veľmi malý dosah. Vieme, že stačí málo a nič nie je tak, ako sme si naplánovali. V rukách máme len prítomnosť. V nej rozhodujeme o tom, akým smerom sa bude náš život ďalej vyvíjať. Nechajme teda plánovať Pána a spolupracujme s ním v prítomnom okamihu.

Nech najväčšou starosťou Vášho života je usilovať sa vo všetkom plniť Božiu vôľu a Božia vôľa je, aby sme boli svätí. To je jediná vec, pre ktorú sa oplatí namáhať.

Aj táto báseň nech je pre Vás odkazom odo mňa:

Svätosť

*Poznám veľa ľudí Pane,
verím, že snažia sa byť svätí, ale...?!*

*Čo je to pravá svätosť, Pane?
Pýtam sa často v srdci odhodlane.*

*Svätosť to je túžba v srdci neskonalá,
vo všednosti dňa nasledovať Pána.*

*Robiť všetko naj a rada,
tak vo všetkom oslavovať Pána.*

*Darovať mu v srdci priestor celý,
dôverovať mu a vedieť, že aj On mne verí.*

*Prijímať na konkrétnom mieste
všetko s radosťou čo mi dáva.
Tak sa stať pravým svedkom Pána.*

*Len svätý človek svedkom je.
S vierou pokorne a nezištne
Krista nasleduje.*

Verím, že ak sa každá z nás budeme usilovať o svätosť, život na zemi bude krajší a bude mať zmysel.

*S láskou si na Vás spomína
Sr. M. Rút
predstavená sestier Božského Vykupiteľa v Kňazskom seminári*

Moji milí mladí kolegovia,

ako Váš starší kolega s radosťou sledujem Váš príchod do súboru opery Štátneho divadla, no najmä Vaše umelecké napredovanie. Teším sa z každej Vašej vydarenej premiéry, ale i jednotlivých predstavení. No ako už aj sami viete, premiérou sa práca na tej-ktorej opernej úlohe nekončí a že každé predstavenie je jedinečné, neopakovateľné a to je na našej práci nádherné.

Dovoľte mi, aby som sa s Vami podelil o skúsenosti, ktoré som počas svojej štyridsaťročnej divadelnej praxe získal:

- *vždy buďte prirodzení, a to v živote i na javisku*
- *stváranie opernej úlohy a postavy musí sa diať vo veľkej pokore k autorovi i divákovi a vtedy bude Váš výkon pravdivý a presvedčivý. Divák a poslucháč Vám skôr dokáže odpustiť i pochopiť hlasové zaváhania a malé technické „zlyhanie“, než Váš nezaangažovaný alebo indferentný interpretačný prejav. Aby ste úlohu dobre pochopili a stvárnil, potrebujete s ňou „žiť“, stotožniť sa a študovať informácie i dejinné súvislosti napr. ak ide o historickú postavu. Pochopíte ňu, to všetko sa má diať cez prizmu Vašej osobnej jedinečnosti;*
- *nezabúdajte ~ divadlo je chrámom umenia a podľa toho tam konajte. Každé predstavenie je akoby Vašou osobnou liturgiou, ktorú slúžite. Kostým je Vaším ornátom, výkon na javisku Vašou obetou nie pre kariéru, ale pre potešenie i obohatenie diváka. Skúste každé svoje predstavenie obetovať Najvyššiemu, aby ho prijal a premenil na radosť a úžitok... Vtedy aj Vaša radosť a spokojnosť bude väčšia a plnšia.*
- *nedajte sa odradiť a znechutiť kritikou a „kritikmi“, oni toho o divadle vedia príliš málo a na javisku nikdy nestáli...*
- *no tiež aj chvály, ovácie prijímajte s rezervou a pokorou, veď stále platí: dnes hosanna, zajtra ukrižuj!*
- *svoju hlavnú pozornosť však venujte okrem spevu predovšetkým svojej rodine, svojim najbližším. Oni sú pre Vás zázemím, oporou. Nepremárnite čas a šance venovať sa im naplno. Divadlo skončí, blízki ostanú... a budú Vám väčšie než divadlo... Možno sa Vám to nepozdáva, ale taká je skutočnosť, taká je realita života aj umeleckého...*

Želám Vám, milí kolegovia, veľa úspechov v povolani krásnom, no náročnom, využívajte dar, ktorý Vám bol zverený na chválu a slávu Darcu a potechu divákov i poslucháčov.

V úcte Váš starší kolega

Fero Balún

operný spevák Štátneho divadla Košice

SPRACOVAL PAVOL HRABOVECKÝ
ILUSTRAČNÉ FOTO: INTERNET

NEPORUŠENÉ SRDCE

*Srdce jej ostalo neporušené, uprostred
spáleného dreva a „ženského mäsa“ sa jeho
červeň akoby zázrakom nestrácala zároveň s
pahrebou.*

*Neporušené srdce - aj tak by sme ju mohli volať
- Panna Orleánska, svätá Jana z Arku.*

Každý deň sa nám stáva, že stojíme na mieste, kde pred mnohými stáročiami dozrieval niekto výnimočný. Každé miesto na zemi má totiž svoju legendu, svojho bohatiera, či už je vymyslený, alebo skutočne existoval. No zväčša sú to iba neznáme osudy, zabudnuté príbehy, dávne legendy.

Aj ja som bol na takom mieste. Ozajstnom mieste, ktoré nie je rozprávkou, iba ak svojou atmosférou.

Domremy-La-Pucelle, malá dedinka na výchoďte veľkej krajiny. Tam sa to srdce narodilo.

V januári roku 1412 sa vidieckeho Francúzska prvýkrát nadýchlo malé dievčatko, ktoré v nedávnom kostole za prítomnosti rodičov a desiatich krstných rodičov pokrstil kňaz Ján Minet menom Jana.

Domremy-La-Pucelle, v októbri roku 2006 som sa toho vidieckeho Francúzska rovnako ako Jana pred päťsto rokmi nadýchol aj ja. Príjemný a svieži nádych, cítil som v ňom domov...

Rodný dom, kde po prvýkrát zaplakala, že sa derie na svet, stojí dodnes. Pekný, útulný domček, niekoľkokrát reštaurovaný, ale pôvodný. Vstúpiť dovnútra, prechádzať izbu po izbe nohami ako i skúmaným pohľadom, dotýkať sa kamenných stien, chladných ako pred rokmi, dívať sa von tým istým oknom, neopísateľné momenty. Bolo také jednoduché nechať priestor svojej predstavivosti a kde tu zazrieť malé dievča, ako uteká po drevenom schodišti. Dúfal som, že sa v tej rýchlosti

nezošmykne cez labilné zábradlie. V kuchyni sa rozprávajú rodičia, vedľa v izbe sa hádajú starší súrodenci... Drobný domček, ale plný života.

Ani nie dvadsať krokov od domu je kostol, kde sa z malej pohanky narodilo Božie dieťa. Kamenná krstiteľnica, kde sa to stalo, tam stojí dodnes. Masívny kameň je akoby chladným svedkom, že tu niekto s takýmto menom skutočne žil. A svedčí dobre. Chytil som sa ho pevne, ako už

v kostoloch často nevidieť. Vojna, väzenie a horiaca hranica, žena na koni a v brnení so svätožiarou. A predsa upokojujú.

Posadil som sa a len tak som sa díval, neviem, či som sa v tom momente dokázal modliť, nepamätám sa. No nezabudnem na ten pokoj a vnútornú radosť, že som tam, že som tam bol a že tam prídem zasa, ako mi to sľúbila tá s Neporušeným srdcom.

VLADIMÍR ŠTEFANIČ
FOTO: AUTOR

státisíce pútnikov, turistov a obdivovateľov z celého sveta, držal som ho s vedomím, že som sa aspoň na chvíľu stal súčasťou jej svätého života.

Dedinka je malá a obyčajná, možno aj preto skrýva najväčší skvost za svojimi hranicami, pod horou, niekoľko sto metrov západne. Nádherná bazilika je skutočne učupená ako dieťa pod lesom, opustená, v tichu, kde nad ňou neustále bdie na stráži niekoľko sôch jej rodičov, jej najbližších svätých a *živá* rehoľa karmelitánov. Skutočný klenot medzi šperkami katedrál a bazilik. Nevyniká svojou veľkosťou ani výzdobou, ale naopak jednoduchosťou, zvláštnou veselosťou napriek faktu, že stojí na počesť ženy upálenej na hranici.

Do jej náručia sa vystupuje po mramorovom schodišti z prízemí baziliky, kde je kaplnka venovaná obetiam všetkých vojen. Každý nový schod vám otvára viac a viac z krásy božieho chrámu. Ani som nedýchal. Vychutnával som si každý nový pohľad a memoroval som čo najviac svetla. Na stenách vystupujú obrazy z jej života, ktoré

Chodte do celého sveta a hlásajte evanjelium

Niektorí z nás už na vlastnej koži zažili, čo tým Ježiš myslel, ísť až do končín zeme. Sami vám ukážu, ako oni pochopili misijný príkaz a ako sa dotkol ich života. A aj keď sa vám bude zdať, že ich spôsob realizácie Ježišovej túžby je vášmu životu veľmi vzdialený, a tým pádom si budete myslieť, že sa vás netýka, ste na omyl. Títo chlapi išli a naplnili to, čo mal Pán prichystané práve pre nich. Tú ich misiu. Vaša misia vás ešte niekde čaká. A kto vie, možno hneď pri susedových dverách. Lebo nie je dôležité ísť ďaleko, ale ísť bližšie k Bohu a k ľuďom.

Mal som rád túto vetu. Bral som ju ako samozrejmosť. Ved' chodte do celého sveta, to nie je chod' do celého sveta. Ako môžem ísť do celého sveta? Skôr niekam do sveta. Ale kam? Aj tak sa nikam nedostanem. Sympatizoval som s tou vetou. Tak dobre sa počúva a dobre sa pri nej sníva o exotických krajinách, kde misionári evanjelizujú v nejakých pralesoch ľudí, ktorí Ježiša nepoznajú. Veta sympatická, no zároveň dlhý čas pre mňa neosobná.

A potom to prišlo. Bolo sa treba rozhodnúť, kam na pastoračný. Už dlhšie som sníval o Rusku, ale bral som to iba ako sen. „*Snívaj si, aj tak to je len sen. Veľké reči o Východe.*“ Sen sa však zrazu stal skutočnosťou. Keď som sa prvý raz pozrel na mapu sveta, kde vlastne Jakutia a mestečko Aldan je, tak som sa zľakol.

Tak ďaleko? Ved' to je na druhom konci Ázie, ved' sú tam najchladnejšie miesta na svete, ved' je tam trvale zamrznutá pôda, ved' neviem ani slovo po rusky, ved' je to nenormálne, ved'... A predsa sa to podarilo. Po modlitbách, príprave a prijatí misijného kríža, odhodlanie vo mne rástlo. Áno, idem. Pane, dávam sa Ti. Ty ma ved'.

„*Na cestu si neberte nič: ani palicu, ani kapsu, ani chlieb, ani peniaze, ani dvoje šiat nemajte.*“ (Lk 9, 3) Tak to by som asi zamrzol. Potreboval som aspoň dvadsať kíl. Ale zistil som, že ani tých mi nebolo dosť. Nevedel som, že potrebujem tak

veľa vecí. Priority sú však priority, preto sa začalo preriedovanie a váženie. Dvadsať kíl na jeden rok.

V Jakutsku sme pristáli 2. augusta na poludnie, po šiestich hodinách letu z Moskvy. Všetko bolo iné ako doma. Iné cesty, iní ľudia, iná reč, iné tradície, iná kultúra. Všetko iné ako doma. Prišiel som na to, že keď si chcem zvyknúť a priblížiť sa ľuďom, musím sa zrieknuť slovného spojenia *ako doma*. Prestalo porovnávať a byť tu naozaj ako doma. Pochopil som apoštola Pavla, keď hovorí, že sa pre Židov stal Židom, pre Grékov Grékom (porov. 1Kor 9, 20).

Počas plavby na lodi cez rieku Lenu sa ma jeden muž spýtal, prečo idem do Aldanu, do tej dediny na konci sveta. Prečo? Aby som s tými ľuďmi na konci sveta žil, prežíval s nimi ich radosť, smútok i bolesti. No najmä, aby som bol pre nich svedkom viery v Ježiša Krista. Prestalo mi prekážať, že cesty nie sú z asfaltu, že je zima, že som pol roka poriadne nespál, lebo so musel ísť v noci zakúriť, že sú tam ťažké podmienky.

Neviem, či by som bez Pána vydržal. Doprial mi prežívať a zdieľať radosť s ľuďmi, s ktorými som tam žil. Myslel som si, že budem svedkom viery pre nich, ale oni ma prekvapili tým, že sa stali svedkami viery pre mňa.

MARTIN ŠTIEBER

„**V**ed' ak hlásam evanjelium, nemám sa čím chváliť, to je moja povinnosť a beda mi, keby som evanjelium nehlásal.“ (1 Kor 9,16) Takto píše svätý Pavol vo svojom liste cirkevnej obci v Korinte, ktorú založil na svojej druhej misijnej ceste v roku 56. Korint bol v tom čase hlavným mestom rímskej provincie Achájsko (v Grécku), bol dôležitým politickým, kultúrnym, prístavným a obchodným strediskom Rímskej ríše. Žil sa v ňom rušný obchodný život a jeho ulice hýrili množstvom ľudí. No zároveň

bol Korint viac ako ktorékoľvek iné mesto v okolí známy aj svojou mravnou skazenosťou. Prostitúcia, korupcia, otrokárstvo, alkoholizmus, množstvo biednych ľudí, to všetko sa stalo všednosťou každodenného Korintu. Už v tom čase *žiť po korintsky* znamenalo *žiť nemravne*. Toto mesto bolo misijným územím v pravom slova zmysle.

Moja skúsenosť z Kazachstanu je podobná - možno povedať, že je akoby druhým Korintom. Sedemdesiat rokov socializmu zanechalo

na ľuďoch neopísateľné mravné škody, ktorých dôsledky trvajú dodnes. Veď nie náhodou sú bývalé krajiny Sovietskeho Zväzu prvé v rebríčku potratovosti a rozvodov, nehovoriac už o nemravnosti, o neviazanom spôsobe života, alkoholizme, gemblerstve a iných neduhoch rozkladajúcich spoločnosť. Myslím, že v dnešnom svete je takýchto skazených Korintov oveľa viac ako inokedy, len svätých Pavlov je akosi málo.

Dnešná doba nás vyzýva k misiam ad gentes, no tiež viac ako inokedy k novej evanjelizácii, tzv. reevanjelizácii. Ak nám horí srdce pre misie a pre spásu druhých ľudí, sme na tom dobre, ak nie, niekde je chyba. Viera v Ježiša Krista musí nutne vykazovať určité aktivity, jednou z nich je prirodzená túžba nenechať si tajomstvo spásy iba pre seba. Každý pokrstený dostal pri krste úlohu: Chod' a ohlasuj vhod i nevhod. Mali by sme sa stotožňovať s Petrom a Jánom: „*Nemôžeme nehovoriť o tom, čo sme videli a počuli*.“ (Sk 4, 20) Samozrejme, nie každý môže byť misionárom, ale našou kresťanskou povinnosťou je snažiť sa o spásu druhých a podporovať misionárov a misie. Prinajmenšom sme povolaní prosiť „*Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu*.“ (Mt 9,38) Veľký pápež Ján Pavol II. v encyklike *Redemptoris missio* píše: „*Nemôžeme si žiť spokojne, keď myslíme na milióny bratov a sestier, ktorí, hoci vykúpení krvou Kristovou, predsa žijú bez poznania Božej lásky. Tak pre jednotlivého veriaceho, ako aj pre celú Cirkvi musí byť misionárska úloha prvoradá, lebo sa týka večného určenia človeka a odpovedá na tajuplný a milosrdný Boží plán*.“ (čl.86)

Počas mojej ročnej misie v Kazachstane sa mi postupne takpovediac otvárali oči. Moje predstavy sa postupom času okresávali, pohľad na misionársku službu dostával reálnejšie črty a stále viac sa vzdŕaloval od naivných dobrodružných predstáv o afrických černoškoch s banánmi v ruke, ktorí sa hŕfne ponáhľajú na svätú omšu pod kokosovníkom. Misia, to sú tvrdé podmienky, ani nie tak klimatické ako duchovné. Zrazu, za niekoľko hodín, sa ocitnete v krajine s úplne inou kultúrou, mentalitou, jazykom, zvyklosťami, náboženstvom, kde vás nikto nevíta s červeným kobercom a dychovkou pri výstupe z lietadla. A ste v prostredí, ktoré z vás duchovnú silu priam vysáva a je len otázkou času, kedy sa mu poddáte, ak nemáte pri sebe niekoho, s kým by ste mohli zdieľať svoje problémy. Tu dvojnásobne platí zásada potreby spoločenstva. Veď ani taká kapacita ako sv. Pavol nikdy nechodieval na svoje misijné cesty sám, ale stále si so sebou bral Barnabáša alebo Sílasa. Misie sú náročná vec, ale na druhej strane jedinečná a nádherná, o to viac vtedy, keď vidíte zárodoky svojej práce. Ale ako sa hovorí, čo nič nestojí, za nič nestojí.

Keď som sa pýtal skúsenejších misionárov, ako sa čo najefektívnejšie robia misie, dostal som takúto odpoveď: „*Misie sa nerobia, misie sa žijú*.“ Byť misionárom znamená byť svedkom, žiť medzi inými svoju vieru a nebyť naivným dobrodruhom, ktorý si myslí, že zmení svet. Lebo nie sila, nie moc, nie zložitá katechéza či vysoká teológia, ale v prvom rade svedectvo každodenného života je najúčinnnejšou evanjelizačnou metódou. Nie nadarmo sa hovorí: „*Slová povzbudzujú, ale príklady priťahujú*.“ Aj Pavol skazenému Korintu píše: „... *zapáčilo sa Bohu spasť veriacich bláznovstvom ohlasovania*.“ (1 Kor 1, 23) Ohlasovať ukrižovaného Krista a svojím životom o ňom svedčiť je pre tento svet skutočne bláznovstvom. A na misiách sa stávate takým bláznom dvojnásobne, lebo vás málokto chápe. A tak je to aj správne.

„*Preto v mene Pána Ježiša Krista i svätých apoštolov Petra a Pavla vyzývame všetkých, čo z vnuknutia Ducha Svätého a poverenia Cirkvi sú skutočnými hlásateľmi evanjelia, aby sa ukázali hodnými tohto povolania, vykonávali ho bez pochyb a strachu a nielen sa vyhýbali všetkému, čo evanjelizáciu znemožňuje, ale konali vytrvalo to, čo ju robí plodnou*.“ (Pavol VI.: *Evangelii nuntiandi*, čl.74). Silné slová, ktoré vyžadujú aj silnú odpoveď.

MARTIN GALA

FOTO: ARCHÍV AUTOROV

KÁNTRY - MODLITBA CHVÁLY ZA DIELO STVORENIA

Štyrikrát v roku, najčastejšie počas oznamov na konci sv. omše, sa v našich kostoloch vyhlasujú tzv. kántrové dni.

Vieme, že v týchto dňoch Cirkev prosí Pána o rozličné dary, najmä o dobrú úrodu a o požehnanie pre ľudskú prácu a verejne ďakuje Bohu. Vedieť, aké sú súvislosti a historický vývoj tohto zvyku, je dôležité, ak chceme túto prax Cirkvi hlbšie pochopiť.

Názov a história kántrových dní

Latinský názov kántrových dní je odvodený od slov „quatuor tempora“ (quatuor - štyri a tempora - obdobia), čo súvisí s ich vzťahom k štyrom ročným obdobiam. Slovenský názov kántry súvisí so slovom kántriť, ničiť, lebo sú to dni modlitieb, pôstu a dobrých skutkov.

Kántrové dni majú svoj pôvod v rímskych pohanských oslavách súvisiacich s poľnohospodárskym rokom. Boli to dni nemravnej zábavy, ktoré mali svoje korene v pohanských kultoch plodnosti. Cirkev, pôsobiaca ako „kvas v ceste“, povýšila náboženský obsah týchto sviatkov tým, že poukázala na

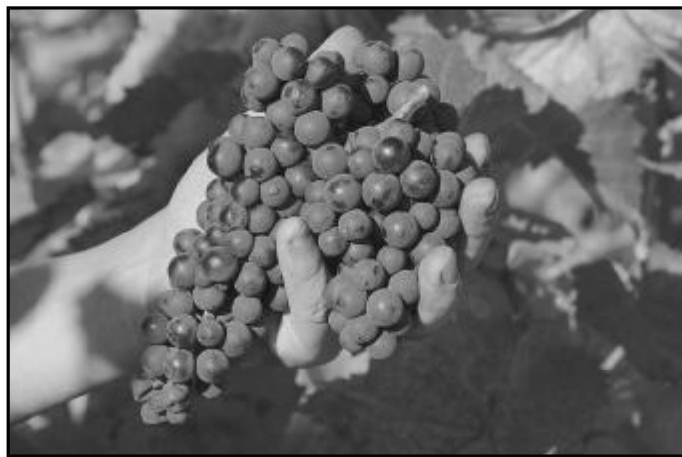
skutočný prameň požehnania a plodnosti, a tým vždy bol, je a bude len náš Pán. A tak slávením týchto dní veriaci ďakovali za dary, ktoré im Boh poskytol na živobytie a boli povzbudzovaní, aby tieto dary v čase hojnosti používali striedmo a aby v čase nedostatku nereptali. Boli to i dni modlitieb, pôstu, kajúcnosti a dobrých skutkov – a to za bratov a sestry, žijúcich ešte v slepote pohanstva.

Od čias pápeža Gelázia († 496) sa kántrové dni stali časom udeľovania vyšších svätení a modlitieb za duchovné povolania. Súvislosť je v tomto: Cirkev, majúca na pamäti Kristove slová „Žatva je veľká, ale robotníkov málo. Preto proste Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu,“ (Mt 9, 37 - 38) dala

do pozornosti aj inú ako poľnohospodársku žatvu, a to *žatvu pre Božie kráľovstvo.*

Miesto v liturgickom kalendári

Tieto dni na začiatku súviseli s poľnohospodárskym rokom. Sialo sa v decembri, žalo sa v júni, vinobranie bolo v septembri a v novembri sa oberali olivy. V liturgickom kalendári si potom tieto dni našli miesto v tých týždňoch, ktoré tvorili začiatok jednotlivých ročných období. Preto rozoznávame jarné, letné, jesenné a zimné kántrové dni. Konkrétne sem patrí streda, piatok, sobota v týždni po Prvej pôstnej nedeli, letné v týždni pred nedeľou Zoslania Ducha Svätého, jesenné v treťom septembrovom týždni (po sviatku

Povýšenia svätého Kríža) a zimné kántrové dni v druhom adventnom týždni.

Kántrové dni a súčasnosť

V dnešnej dobe sa do určitej miery pretrhla súvislosť medzi prírodným a spoločenským dianím. Napríklad žatva už neovplyvňuje spoločenský život tak, ako kedysi - ľudia na vidieku prestali bytostne závisieť od svojej poľnohospodárskej činnosti. Viac ľudí pracuje v priemysle či službách. Dalo by sa povedať, že našu závislosť na úrode a Božom požehnaní nemáme na očiach. Moderná doba nám tak trochu ukradla vonkajšiu motiváciu prežívať tieto dni zaangažovane. Ale táto

závislosť tu predsa existuje a je bytostná. Práve preto aj v súčasnosti Cirkev slávi štvoro kántrových dní. Veď aj dnes je za čo prosiť a je za čo ďakovať. A nie je to len téma vďakyvzdania za úrodu - Cirkev na Slovensku stavia v týchto dňoch veriacim pred oči aj iné potreby aktuálne v dnešných časoch: spravodlivosť a pokoj vo svete, jednotu kresťanov, pokoj a dobro rodín.

Prežívanie kántrových dní

So zmeneným povedomím i s novými potrebami ľudí vyvstáva otázka spôsobu prežívania týchto dní v súčasnosti. Duchom týchto dní ostáva modlitba, pôst a čínorodá láska k blížnemu. Splniť túto

povinnosť možno napríklad spoločnou modlitbou v rodine na aktuálny kántrový úmysel. Pomodliť sa však môžeme aj individuálne.

K skvalitneniu prežívania a k zvýšeniu povedomia o týchto dňoch môže dôjsť aj bohoslužbami, v ktorých budú zaznievať dané myšlienky. Ba v dnešnej dobe je toto zvyšovanie povedomia ešte užitočnejšie ako kedysi - či už pre nás veriacich, aby sme ďakovali a prosili nezabudli, alebo pre neveriacich, v ktorých mene sa modlíme, lebo oni už ďakovať a prosiť zabudli.

ROMAN MATISOVSKÝ

ILUSTRAČNÉ FOTO: INTERNET

Kto si, diakon?

„... Dvanásť zvolali zhromaždenie učeníkov a povedali: *„Nie je správne, aby sme my zanedbávali Božie slovo a obsluhovali pri stoloch. Preto si, bratia, vyhlíadnime spomedzi seba sedem osvedčených mužov, plných Ducha a múdrosti, a na túto úlohu ustanovíme ich. My sa budeme celkom venovať modlitbe a službe slova.“*“
(Sk 6, 2 – 5)

Volba siedmich mužov, ktorej patria prvé riadky, dala základ diakonskej službe, pretože v prvotnej Cirkvi sa vytvorila nerovnosť v každodennej starostlivosti o vdovy medzi Helenistami a Hebrejmi. Apoštoli, ktorým bola zverená predovšetkým modlitba (Eucharistia a liturgia) a *služba slova*, sa cítili neúnosne preťažení *obsluhovaním pri stoloch*, preto sa rozhodli ponechať si základnú službu a vytvoriť na ďalšie úlohy, ktoré sú taktiež veľmi dôležité pre Cirkev, skupinu siedmich mužov. Ani táto skupina siedmich nemala však konať čisto technickú službu rozdeľovania; mali to byť muži *plní Ducha a múdrosti* a mali byť osvedčení. Osvedčenosť sa chápe ako dar Ducha, harmónia služby a múdrosti.

Apoštoli a diakoni predstavovali dva stĺpy, okolo ktorých

vyrastala cirkev ako dielo Božie a ľudské, ako dielo Božej milosti a ľudskej práce. Apoštoli a diakoni sa líšia v spôsobe povolania. V prípade apoštola je položená základná podmienka: kandidát musí od začiatku byť s Ježišom a spolu s apoštolmi svedčiť o jeho zmŕtvychvstaní, svedčiť o Kristovi. Výber je ponechaný na Božiu iniciatívu a na Ducha Svätého. Povolanie apoštola nám pomáha, aby sme správne chápali kňazské povolanie. Kňazov k službe si nevolia ľudia, ale Kristus.

Nemalú úlohu zohrávalo spoločenstvo, lebo ono rozpoznávalo dary Ducha v iných, ale posledné slovo pri voľbe prvých diakonov mali apoštoli, pretože prostredníctvom modlitby a vkladania rúk zvolávali Ducha Svätého, aby premenil

týchto osvedčených mužov na *diakonov* a ich doterajšiu službu na *diakoniu*.

V čísle sedem, podobne ako v čísle dvanásť pri apoštoloch, je možné vidieť symboliku určitého naplnenia. Starý zákon opisuje príbeh Jakuba, ktorý, aby získal za ženu Ráchel, slúžil sedem rokov, sedem bolo aj neúrodných rokov v Egypte. Sedem dní bola často doba, aby bol nečistý znova prijatý do spoločenstva. Sedem dní trvali veľké sviatky a každý siedmy rok mal byť milostivým rokom, v ktorom dostali chudobní, prenasledovaní, vyhnaní novú šancu pre život. V tomto počte možno vidieť súcit, nasýtenie, oslobodenie z chudoby a zo zajatia, vzájomnú solidaritu, ale možno ho vnímať aj ako symbol múdrosti: „*Múdrost' si postavila*

dom; na siedmich stĺpoch spočíva.“ (porov. Prís 9, 1).

Aj Pavol učí, za akých podmienok bude služba siedmich, ktorých vybralo spoločenstvo apoštolov, hodna Pána: „*Láska nech je bez pretvácky. Nenávidíte zlo, lípnete k dobru. Milujete sa navzájom bratskou láskou, predbiehajte sa vzájomne v úctivosti, v horlivosti neochabujte, buďte vrúcneho ducha, slúžte Pánovi. V nádeji sa radujte, v súžení buďte trezliví, v modlitbe vytrvalí*“ (Rim. 12, 9 - 12).

Vysvätení na službu

Výraz *diakonos* označuje osobu, ktorá je sprostredkovateľom medzi dvoma stranami, podobá sa čašníkovi, ktorý sa pohybuje medzi kuchynou a stolom, obsluhuje, slúži tým, čo sú pri stole. Odtiaľ aj pochádza význam tohto výrazu. Výstižne nám to pripomína udalosť, keď Pán umýval učeníkom nohy, pretože neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil. Sú pozvaní k skutočnej láske, ktorá ide ďaleko za hranice povrchného správania sa a citov, pretože ona sa musí prejavíť činmi. Diakonát sa rodí zo služby a v službe spoločenstvu a keďže vychádza z diela Ježiša Krista, je službou predovšetkým Jemu.

Dôležitú úlohu diakonov v antike a v ranej stredovekej cirkvi nám pripomínajú výrazné postavy, akými boli sv. Štefan, diakon jeruzalemskej cirkevnej obce, sv. Vavrinec, diakon rímskeho biskupstva a sv. Vincent, diakon a mučeník Lyonu.

Úlohy diakona

„*Diakoni posilnení sviatostnou milosťou slúžia totiž v spoločenstve s biskupom a jeho kňazstvom ľudu Božie-*

mu pri službách Božích, kázaní slova Božieho a skutkoch lásky. Je úlohou diakona, podľa toho ako mu to určí zodpovedná cirkevná vrchnosť, vysluhovať slávnostným spôsobom krst, opatrovať a rozdávať Eucharistiu, asistovať v mene Cirkvi pri uzavieraní manželstva a požehnať ho, prinášať umierajúcim sväté prijímanie (viatikum), čítať veriacim sväté Písmo, vzdelávať a povzbudzovať ľud, viesť pobožnosti a modlitby veriacich, vysluhovať sväteniny, konať smútočné a pohrebné obrady. Diakoni, venujúc sa charitatívnym a administratívnym povinnostiam, nech sú pamätliví slov blaženého Polykarpa: „Milosrdní, pracovití, postupujúci podľa pravdy Pána, ktorý sa stal sluhom všetkých.““ (Lumen Gentium čl.29)

Chápanie diakonátu

Diakonát ako vlastný a trvalý stupeň môžu prijať slobodní alebo ženatí muži, ale len pokrstení, ktorí sú potom vysvätení biskupom na túto službu. O obnovu trvalého diakonátu sa najprv, neúspešne, pokúsil Tridentský koncil. Nové chápanie tejto služby prináša Druhý vatikánsky koncil, ktorý dôrazne deklaruje svoju túžbu, ale i poslanie slúžiť. Obnovuje sa aj teologický pohľad na hierarchické služby v cirkvi a zreteľne je poukázané, že diakonát nemáme vnímať len ako prechod ku kňazskej službe, ale že je skutočnou službou, bez ktorej sa cirkev nemôže zaobiť. Už v spomínanom koncilovom dokumente *Lumen Gentium* sú aj tieto slova: „*Keďže však tieto pre život Cirkvi prepotrebné úlohy sa môžu vo viacerých krajinách iba ťažko plniť podľa súčasnej disciplíny latinskej Cirkvi, bude sa smieť obnoviť diakonát*

ako vlastný a trvalý stupeň hierarchie. Spadá do pôsobnosti kompetentných biskupských zhromaždení rozličného druhu rozhodnutí s odobrením rímskeho pápeža, či a kde je pre dušpastiersku činnosť vhodné ustanoviť takýchto diakonov. So súhlasom rímskeho pápeža možno tento diakonát udeliť mužom zrelého veku, a to aj žijúcim v manželstve, a tak isto aj súcim mladíkovi, pre ktorých však musí zostať v platnosti zákon celibátu.“

K ďalšiemu spôsobu diakonskej služby sme krstom a birmovaním povolaní všetci: k službe blížnym a k svedectvu o svojej viere, nádeji a láske vo svete okolo seba.

Súčasná diakonská prax v Košickej arcidiecéze

Po diakonskej vysviacke boli diakonom odovzdané dekréty surčením miesta, kde si budú vykonávať diakonskú prax jeden mesiac počas letných prázdnin a neskôr aj počas celého školského roka. Po minulé roky boli diakoni počas pracovných dní diakonského ročníka v seminári a cez víkendy odchádzali do farností, zatiaľ čo dnes trávajú viac dní vo farnosti a iba dva dni sú v seminári. Je to novinka, ktorá umožňuje diakonom vykonávať úlohy vyplývajúce z ich úradu a spoznávať život vo farnostiach, v ktorých budú ako kňazi čoskoro pôsobiť. Tento model sa nám, súčasným diakonom, ukazuje ako naozaj vhodný, lebo nadobúdame vzácne skúsenosti pre svoju kňazskú budúcnosť.

MARCEL JURČ

FOTO: PAVOL HRABOVECKÝ

CESTOU KU KRISTOVI

Ked' špirituál nášho seminára Jozef Gnip v krátkosti prezentoval svoju knihu *Aby boli s ním*, povedal nám, seminaristom: „Napísal som ju z lásky k vám.“ Bolo cítiť, že to nie sú len prázdne slová, ale že vychádzajú z jeho srdca.

Špirituál chcel knihu pripísať ku skvalitneniu duchovnej formácie budúcich kňazov vo svetle učenia Cirkvi. Uvedomuje si totiž, že na Slovensku nemáme nijaký ucelený program duchovnej formácie v našich diecéznych kňazských seminároch. Neoplývame veľkým množstvom literatúry v spomínanej oblasti, a to ho podnietilo venovať sa prehlbovaniu danej problematiky.

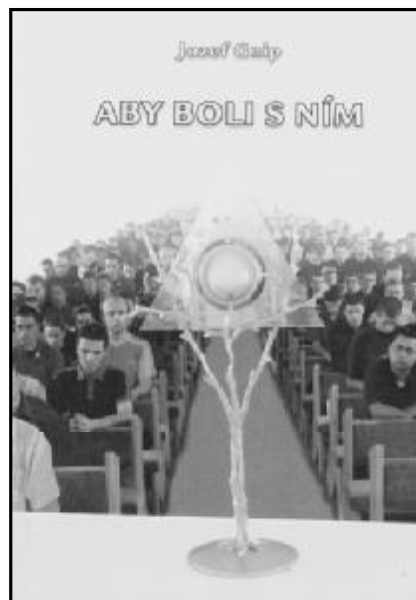
Kniha vychádza z viacerých cirkevných dokumentov, ktoré spolu so samotným názvom knihy majú základ vo Svätom Písme. Tak aj duchovná formácia na kňazstvo má biblický základ, ktorý treba prezentovať, aby sme ju na príklade Ježiša a jeho apoštolov hlbšie pochopili. Biblický základ formácie kandidátov na kňazstvo je potrebné nájsť vo vzťahu Krista a apoštolov, ktorých si vyvolil, a pred tým, ako ich „poslal kázať a s mocou vyhŕňať zlých duchov“ (Mk 3, 14-15) chcel, aby boli s Ním. Celý tento proces, ku ktorému vyzýval Ježiš, smeruje ku skutočnosti *žiť s Ním*. Toto je podstata povolania, podstata života Ježišovho učeníka, semina-

ristu, aj podstata života Evanjelia, lebo veriť v Jeho Evanjelium znamená byť s Ním.

Autor rozdelil knihu na dve časti - *Teologické základy duchovnej formácie kandidátov na kňazstvo* a *Plán a prostriedky duchovnej formácie kandidátov na kňazstvo*. V prvej časti sa zameriava na vysvetlenie pojmu formácia a pokračuje dokumentmi, ktoré sa zaoberajú duchovnou formáciou kandidátov na kňazstvo od Druhého vatikánskeho koncilu až po posynodálnu apoštolskú exhortáciu *Pastores dabo vobis*. V druhej časti sa autora pozornosť upriamuje na plán a prostriedky duchovnej formácie, ktoré sú prezentované aj v citovaných dokumentoch Cirkvi.

Kniha mapuje duchovnú formáciu v dokumentoch Cirkvi a predkladá konkrétny plán vychádzajúci z týchto základov, kde nachádza základné princípy a usmernenia pre duchovnú formáciu tých, ktorí raz budú formovať Boží ľud. Cieľom formácie je služobné kňazstvo, ktoré je v Cirkvi účasťou na kňazstve samého Ježiša Krista.

Autor ladiť knihu teologicky. Bolo by však tiež dobré, ak by do nej vložil niečo osobnejšie zo svojich skúseností kňaza - špirituála v kňazskom seminári. Chýba výslovné uvedenie, komu je dielo adresované - či seminaristom, či iným ľuďom, ktorých chcel autor oboznámiť so situáciou kňazských semi-

nárov na Slovensku (laikom, nejakú širšiu spoločnosť).

Pozitívom je, že v knihe nie sú len skonštatované fakty (situácia v seminároch, problémy vo formácii mladých chlapcov), ale autor ponúka aj riešenie, najmä v druhej časti knihy. Kniha je nádejou na zlepšenie situácie v kňazských seminároch na Slovensku. Je to možnosť zlepšiť život a modlitbu, podnet na pozdvihnutie úrovne seminaristov a seminárov.

Veľa o knihe vypovie aj citát z nej, ktorý platí nielen pre seminaristov, ale aj pre každého z nás, ktorí hľadáme Krista a smerujeme k Nemu: „Akým spôsobom treba hľadať Krista? Odpoveď znie: *vytrvalým rozjímaním nad Božím slovom, aktívnou účasťou na posvätných tajomstvách Cirkvi a službou lásky maličkým*.“ (porov. *Pastores dabo vobis* čl. 46)

FRANTIŠEK TELVÁK

Jozef Gnip: *Aby boli s ním*.
Seminár sv. Karola
Boromejského 2006

Na voľný čas (alebo cez prednášky :-)

Ako by to bolo, keby v poriadnom časopise nebolo strany pre komunikáciu redakcie s čitateľmi!? Áno, uhádli ste, práve táto strana vyhrala konkurz o umiestnenie našej spoločnej konverzácie.

Ako by to bolo, keby v poriadnom časopise nebolo aj nejakej poriadnej zábavy!? Preto sme sa rozhodli pre Vás a pre Vaše potešenie uverejniť osemsmierovku s vianočným námetom, ktorej riešenie nám môžete zasielať na našu adresu

pod heslom „Osemsmierovka“ do konca januára roku 2007. Troch lúštitel'ov, ktorých odpovede budú správne, odmeníme.

Ako by to bolo, keby v poriadnom časopise nedala redakcia v dialógu priestor aj Vám, našim drahým čitateľom!? Preto nám napíšte akoukoľvek formou (list, e-mail, holubia pošta, správa vo fľaši...), čo Vás na našom časopise teší, prípadne čo by ste v ňom radi našli a ak už inak nedáte, aj čo sa Vám nepáči (ale radšej píšete, čo sa Vám páči :-)).

Naša poštová adresa je:

Kňazský seminár
Časopis Boromeo
Hlavná 91
042 03 Košice

a naša e-mailová adresa je:

boromeo@ktfke.sk

Všetkým Vám prajeme z celého nášho bohosloveckého srdca požehnané Vianoce, pokoj v srdci a radosť na tvári.

VÁŠA REDAKCIA

Abrahám, Areopág, Brada, Credo, Dorota, Drevo, Ester, Herodes, Horeb, Hviezda, Hokej, Chudoba, Mária, Márnosť, Maštal', Muž s loďou pri potope, Otroci, Pastieri, Plast, Proroci, Putovanie, Rachab, Radosť, Rímskych 1002, Simeon, Slovo Pána, Sparno, Spása, Stred, Svätá rodina, Syn Dávidov, Vlasec, Vtelenie
Tajnička má 13 písmen. POZOR: V OSEMSMEROVKE SÚ DVA CHYTÁKY!

VÝROKY OTCOV

- „Môžem povedať, že „vymoženosť“ je synonymom pre „privilegium“?“ – pýta sa študent prednášajúceho na hodine Kánonického práva.

- „Prečo? Nevychádza ti tajnička?“ odpovedá mu druhý študent.

Mama vám natrie chlieb s paštétou, ktorú nechcete. Ale teraz je najlepšia pečťová, lebo je krémovjšia, odkedy mali svine slintačku.

(profesor Sociálnej náuky Cirkvi rozprával o rodinách ako o jedných z ľudských spoločenstiev)

- *Chceli nás obrátiť o 360 stupňov. Nie, to je veľa. Teda o koľko?*

- *O 180.*

(profesor Nového zákona sa nám aj takýmto štýlom pokúšal vysvetliť, ako jedna z biblických škôl zmenila náš pohľad na Ježiša)

To bolo slabé jak zelený čaj. Viete, ja si každé ráno dávam zelený čaj a ten je taký slabý, jak tá vaša dnešná odpoveď.

(pri skúšaní na latinčine)

V polovici 60-teho storočia...

V živote sú takéto etapy: 1./Veríš v Mikuláša. 2./Neveríš v Mikuláša. 3./Robíš Mikuláša. 4./Si jak Mikuláš.

(jednoducho fundamentálka)

Dvere máš už pootvorené, hovor k veci!

(profesor Starého zákona pri skúške)

Buď veríš v zmŕtvychvstanie, alebo choď na krémeš!

(nepotrebuje vysvetlenie)

Vyložte si nohy na lavicu, dajte si kávu, len buďte ticho.

(profesor dáva na začiatku semestra potrebné pokyny svojim študentom)

Môžete s tým, čo vravím, nesúhlasiť, ale na skúške si to nedovoľte!

(veru aj takto reagoval jeden z profesorov na nesúhlas študentov počas prednášky)

Odyseus bludoval po mori.

(bližšie nemenovaný zahraničný profesor sa trochu pomýlil v našej slovenčine)

Ak chcel remeselník v čase prvotnej Cirkvi prestúpiť na kresťanskú vieru, nesmel už vyrábať bôžikov, čo ho živilo. A teraz, čo má robiť? Kosiť seno?

(na Patrológii o prvých konvertitoch z pohanstva na kresťanstvo)

- *To tam niekto plače?*

- *Nie, to je káviomat.*

(profesor je znepokojený kvôli čudesnému zvuku z chodby)

V alexandrijskej knižnici boli tri milióny zväzkov a idioti založili oheň a vyhorela.

(aj takto sa dá vyjadriť ľútosť nad nezodpovedným prístupom k „pamäti národa“)

- *To je na čo? Na muchy?*

- *Nie, tým sa sťahuje plátno na premietanie.*

(no comment, vsjo jasno)

- *Môžem si ísť sadnúť?*

- *Nie, zaveste sa na lampu!*

(profesor latinčiny reagoval na otázku študenta po skúšaní)

...vzal a lámal kalich s vínom.

(pri vysvetľovaní Eucharistickej modlitby na hodinách liturgiky)

ZOZBIERALIPOZORNÍPOSLUCHÁČITEOLOGICKEJFAKULTYVKOŠICIACH

VÍTAZ PUTOVNÉHO POHÁRA BOHOSLOVCOV 2006 - KŇAZSKÝ SEMINÁR KOŠICE